

KONSULTIMI ME PUBLIKUN PROJEKTI HIDROCENTRALI “SKOROVAT”

PERROI QINAMIT
DEGE E LUMIT TE VODICES
FSHATI QINAM
BASHKIA KOLONJE

PASQYRA E LENDES

1. HYRJA

1.1 PERSHKRIMI I PROJEKTIT

1.2 KUADRI LIGJOR DHE ADMINISTRATIV

2. PERSHKRIMI I MBULESES BIMORE TE SIPERFAQES KU PROPOZOHET TE ZBATOHET PROJEKTI

3. INFORMACION PER PRANINE E BURIMEVE UJORE

4. INFORMACION LIDHUR ME IDENTIFIKIMIN E NDIKIMEVE TE MUNDSHME, NEGATIVE, NE MJEDIS, TE PROJEKTIT

5. PERSHKRIMI PER SHKARKIMET E MUNDSHME NE MJEDIS

6. INFORMACION PER KOHEZGJATJEN E MUNDSHME TE NDIKIMEVE NEGATIVE TE IDENTIFIKUARA

7. TE DHENA PER SHTRIRJEN E MUNDSHME HAPESINORE TE NDIKIMIT NEGATIV NE MJEDIS

8. REHABILITIMIT I MJEDISIT TE NDIKUAR

9. MASAT E MUNDSHME PER SHMANGIEN DHE ZBUTJEN E NDIKIMEVE NEGATIVE NE MJEDIS

10. NDIKIMET E MUNDSHME NE MJEDISIN NDERKUFITAR

1. HYRJA

1.1 PERSHKRIMI I PROJEKTIT

Per fazen e projekt-fisibilitetit te studimit, studimi i ketyre objekti u realizua me vrojtime ne terren si dhe u shfrytezuan studimet e kryera me pare ne zonen e perroit te Qinamit, dege e lumit te Vodices, me derdhje ne Lumin Osum. Hidrocentrali me derivacion SKOROVATI ndertohet ne perroin e Qinamit, fshati Qinam, bashkia Kolonje.

- Prurja llogaritëse $Q_{llog} = 0.35 \text{ m}^3/\text{sek}$
- Uji për ekologji $Q_{ekol} = 0.03\text{m}^3/\text{sek}$

➤ HEC. Skorovati

Vepra e Marrjes

Vepra e marrjes do te vendoset ne kuoten +1385 m mnd, me prurje llogaritwse $Q_{llog}=0.44 \text{ m}^3/\text{s}$ ku do te mbledh ujerat e perllgut te perroit te Qianmit, ne kuotat e siperme, ku merr emrin perroi i Vallamares, mbi kete kuote qe eshte pjese e siperme e pellgut te pergjithsem te HEC-it. Struktura e vepres se marrjes eshte beton/arme, e perlllogaritur per te perballuar plotat dhe per te percjell nepermjet zgares prurjen llogaritese prej $Q_{llog}=0.35\text{m}^3/\text{sek}$. Vepra e marrjes eshte strukturuar qe te lejoje kalimin e ujit ekologjik. Formacioni ku eshte pozicionuar dhe vendosur vepra e marrjes eshte i pershtatshem nga ana gjeoogjike. Vepra e marrjes esht e tipit te thjeshte tyrolez.

Dekantuesi

Dekantuesi, eshte pozicionuar direkt pas vepres se marrjes dhe sherben per dekantimin e grimcave deri ne 0.2mm, duke siguruar nje uje te paster per agregatin. Struktura e dekantuesit eshte beton/arme dhe eshte i pozicionuar ne pjesen me te madhe te lartesis se tij ne tok. Formacioni gjeologjik eshte i pershtatshem per ndertimin e tij.

Baseni i Presionit

Baseni i presionit eshte i pozicionuar mbas dekantuesit qe vijne pas vepres se marrjes te HEC-it, duke lejuar plotesimin e kriterëve te nevojshme te kalimit te ujit nga derivacioni ne tubacionin e turbinës qe i takon sistemit nen presion. Baseni i presionit eshte i vendosur ne kuoten +1394. Formacioni gjeologjik ku vendoset baseni eshte i pershtatshem.

Tubacioni i Turbinave

Tubacioni i presionit vendoset nepermjet basenit te presionit dhe godines se HEC-it. Siguron nje pune normale te agregatit ne bryllat dhe kthesat ai eshte i siguruar me ankerea betoni, perkundrejt presionit hidrostatik. Tibacioni i presionit eshte

pozicionuar nentoke ne te gjithë gjatesine e tij. Gjatesia totale e tij eshte $L=6200\text{m}$ me nje tub dhe tubi i celikut ka nje diameter te brendshem $ID=650\text{mm}$

Ndertesa e Centrali

Godina e centralit vendoset mbi nje terracim te pershtatshem ne kuoten + 985 m mnd, mbi bashkimin e perroit te Qinamit me ate te Selenices dhe poshte fshatit Qinami. Ne ndertesën e centralit do te vendoset nje agregat turbine-gjenerator turbine te tipit Pelton. Keshtu qe me keto te dhena: $Q_{\text{lllog}}=0.35\text{m}^3/\text{sek}$ dhe $H_{\text{net}}=396\text{m}$, ne baze te materialeve te rekomanduara ne fushen e makinerive hidroenergjitike do te perzgjidhet nje turbine te tipit Pelton. Ajo vendoset ne sallën e makinerive, e cila eshte salla kryesore e ndertesës se hidrocentralit. Hyrja e prurjeve te ujit ne turbine behet me ane te tubacionit te presionit te turbines.

Per ndertirnin e nenobjekteve dote perdoren sipas rastit dhe strukturese materiale nga vendi si gure te cilet jane te shurnte ne kete pellg.

Te dhenat e sheshit te depozitimit.

Siperfaqja e pergjithshme e Vend-depozitimeve:	1200 m ²
Kapaciteti Ditor i Depozitimit:	5-20m ³ /<lite.
Volumi i pergjithshem i depozituar:	150 m ³ .

Punimet e ndertimit do te konsistojne ne:

- Heqjen e kores se tokes
- Ndertimi i kanaleve per mbledhjen e ujrave te shiut
- Rrethimi i siperfaqes se shesh-depozitimit me mur teli
- Proeesi i transportit te Materialieve dhe sistemimi i tyre.
- Gjenerimi i Materialieve te germuara
- Ngarkimi e transportimi per ne shesh depozitim
- Shkarkimi ne shesh-depozitim dhe sistemimi i Materialieve sipas kategorive.

Sistemimi i Materialieve ne shesh-depozitim

Shkarkimi i Materialieve ne shesh-depozitim do te kryhet sipas nje radhe te eaktuar qe do te

thote:

- Materialiet do te shkarkohen me shtresa.
- Shesh depozitimi eshte planifikuar te mos ngjeshet, pasi nga vete proeesi i mbushjes se tij; mbushje "me shtresa" perftohet ngjeshja natyrore dhe mekanike te lehte.
- Sipas profileve anesore ne projektin per vend depozitiminjane te planifikuara me shtresa, trashesia e te eilave eshte mesatarisht 0.5m.

Mbyllja e Shesh-depozitimit

Me mbyllje te shesh-depozitimit dote arrihet ne dy rrethana:

- Kur eshte arritur kapaciteti maksimal i depozitimit Kur nuk gjenerohen Materiale nga proeeset e ndertimit te strukturave te Hec Skorovati dhe ne kete pike fillon marrjaa e Materialit nga shesh- depozitimi per te mbuluar terrenet e prekura ne masen e nevojshme.
- Rasti i dyte eshte marre ne konsiderate te ndodhe keshtu qe mbyllja e sheshdepozitimit do te kryhet kur eshte arritur hapja e nenobjekteve te nevojshme te

Hec Skorovati dhe finalizimi i nenobjekteve funksionale te Hec-it. Me pas fillon manja e Materialit nga shesh - depozitimi per te mbuluar terrenet e prekura ne masen e nevojshme.

1.2 KUADRI LIGJOR DHE ADMINISTRATIV

Procesi i hartimit te Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis (VNM), ndihmon ne permiresimin e çdo lloj projekti ne respektimin dhe mbrojtjen maksimale te mjedisit te zones ku ai zbatohet.

Qellimi i VNM-se eshte qe te siguroje qe mjedisi ne zonen ku zbatohet projekti do te konsiderohet i lidhur me gjithë çështjet e tjera te rendesishme, ne çdo etape te tij.

Ky raport eshte hartuar bazuar ne legjislacionin mjedisor ne fuqi dhe ka per qellim te identifikojë, parashikojë dhe vleresojë gjithë ndikimet e mundshme ne menyre sistematike, te kuptueshme dhe objektive.

VNM-ja eshte vleresimi mjedisor ne nje proces vleresimesh (te mjedisit, planifikimit hapesor, ndertimit, etj.) qe eventualisht mund te finalizohet me Lejen e Zhvillimit.

Vleresimi i Ndikimit ne Mjedis ne fakt i pergjigjet ne thelb ketyre pyetjeve kyç:

- A. Si do te ishte mjedisi pa projektin?** (per shembull Studimet Baze). Kjo do te identifikojë dhe pershkruajë gjendjen aktuale te burimeve dhe karakteristikat

ekzistuese ne mjedisin qe mund te ndikohet nga projekti dhe se si keto do te zhvillohen ne mungese te projektit.

B. Çfare do t'i ndodhe ne mjedisit, si pasoje e projektit? (per shembull Parashikimi). Kjo do te pershkruaje mjedisin siç eshte pa projektin dhe se si ai do te ndryshoje si pasoje e projektit ne aspektin e burimeve mjedisore apo njerezve (receptoret) qe jane te ndikuar, natyren dhe shkallen e ndryshimit, shtrirjen e tij gjeografike dhe kohore.

C. A perben kjo nje shqetesim? (per shembull Vleresimi) Parashikimi i ndikimit nuk eshte i mjaftueshem.

D. Nese eshte i rëndesishem a mund te bejme ndonje gje ne lidhje me te? (per shembull Zbutja). Se fundi, eshte e rëndesishme te kuptohet se, ne qofte se ndikimi eshte i rëndesishem, mund te behet diçka per te shmangur, reduktuar, korrigjuar apo kompensuar per te. Zhvilluesi i projektit mund t'i perfshije keto masa zbutese ne propozimet e projektit dhe autoriteti kompetent mund t'i perfshije kerkesat perkatese ne kushtet e lejes se dhene.

Ne menyre qe autoritetet kompetente dhe palet e jashtme te interesuara te vendosin nese projekti duhet te vazhdoje, eshte thelbesore qe informacioni mjedisor i dhene nga zhvilluesi ne Raportin e VNM-se, t'i pergjigjet ne menyre te qarte pyetjeve te mesiperme. Qellimi i studimeve te VNM eshte qe te gjeneroje dhe paraqese kete informacion ne menyre te qarte, koherente dhe te sakte.

Idea e VNM-se eshte te siguroje informacion per vendim marresit dhe publikun mbi pasojat mjedisore te zhvillimeve te reja te propozuara. Per me teper ideja eshte qe te promovohet zhvillimi qe respekton mjedisin permes identifikimit te masave te duhura forcuese dhe zbutese.

Objektivi kryesor i VNM-se eshte te identifikojë ndikimet e mundshme negative mjedisore te projekteve te reja te zhvillimit. Brenda ketij qellimi, procesi i VNM-se kerkon qe:

- te konsiderohen alternativat per vendndodhjen dhe ndikimet mjedisore shoqeruese;
- te permiresohet plani mjedisor i propozimit;
- te sigurohet qe burimet jane perdorur si duhet dhe ne menyre efiçente;
- te identifikohen masat e duhura per zbutjen e ndikimeve te mundshme te propozimit;
- te vendosen kushtet per ndertimin; dhe
- te ndihmohet vendim marrja dhe informimi i publikut.

Procedura e VNM-se perfshin:

- a. procesin paraprak te VNM-se;

b. procesin e thelluar te VNM-se.

Agjencia Kombetare e Mjedisit (AKM) shyrton kerkesat per vleresimin e ndikimit ne mjedis dhe ne fund te seciles procedure, paraprake apo te thelluar te VNM-se, merr Vendimin per VNM-ne paraprake, ndersa per VNM-ne e thelluar pergatit Deklaraten Mjedisore me rekomandimet perkatese dhe i'a degon Ministrise.

Ne perfundim vendim marrja konsiston ne:

- Vendim - leshuar nga AKM-ja ne perfundim te procedures paraprake te VNM-se
- Deklarate Mjedisore - leshuar nga Ministri ne perfundim te procedures se thelluar te VNM-se

Referuar ligjit nr. 10440/2011 “Per vleresimin e ndikimit ne mjedis”, te ndryshuar projekti i propozuar per hidrocentralin HeC “sKOROVAT” listohet ne Shtojcen II te ketij ligji ne piken 3 (ë) “Instalime per prodhimin e energjise hidroelektrike” dhe si rrjedhoje i nenshtrohet procedures paraprake te VNM-se.

Theksojme se gjate procedures paraprake te VNM-se, referuar VKM nr. 247, datë 30.04.2014 “Për përcaktimin e rregullave, të kërkesave e të procedurave për informimin dhe përfshirjen e publikut në vendimmarrjen mjedisore”, Kreu I **nuk eshte e detyrim ligjor te behet Konsultim Paraprak me banoret e zones.** Perprara marrjes se Vendimit (sic detajohet me poshte) AKM-ja publikon aplikimin per VNM paraprake ne web te saj, ku komuniteti i interesuar mund te shpreh mendimin e tij.

Vendimi

Vendimi i AKM-se ne fund te procedures Paraprake te VNM-se percakton nese nje projekt i listuar ne Shtojcen II te Ligjit per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis, ne fuqi, duhet apo jo t'i nenshtrohet procedures se thelluar te VNM-se. Nese AKM-ja vendos se projekti nuk duhet t'i nenshtrohet procedures se thelluar te VNM-se, ne vendimin e saj percakton arsyet dhe konsideratat kryesore ku eshte mbeshtetur mendimi, mendimin e institucioneve te konsultuara, pershkrimin sipas rastiit, te masave kryesore qe duhen marre per te shmangur, reduktuar dhe nese eshte e mundur per te korrigjuar ndikimet negative te mundshme ne mjedis.

Deklarata Mjedisore

Rezultati perfundimtar i procedures se thelluar te VNM-se, eshte Deklarata Mjedisore, e cila mund te permbaje refuzimin ose miratimin me rekomandime per Autoritetin e Planifikimit per te vazhduar procesin ne baze te kushteve te specifikuara mjedisore.

Deklarata mjedisore sherben si dokument orientues per Autoritetin e Planifikimit dhe/ose çdo autoritet pergjegjes ne procesin e vendim marrjes, per nje leje zhvillimi

apo per nje leje te caktuar per miratimin e nje projekti te listuar ne Shtojcat 1 dhe 2 te ligjit per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis, ne fuqi.

Dokument i baze ku mbeshtetet procesi i VNM-se, eshte raporti i vleresimit te ndikimit ne mjedis, i cili ne varesi te ndikimeve te mundshme te projektit mund te jete:

- a. raport paraprak i VNM-se per projektet e shtojces II te ligjit nr. 10440, date 07.07.2011'Per vleresimin e ndikimit ne mjedis' te ndryshuar;
- b. raport i thelluar i VNM-se per projektet e shtojces I te ligjit nr. 10440, date 07.07.2011'Per vleresimin e ndikimit ne mjedis' te ndryshuar.

Baza ligjore

1. Ligji nr. 10431, datë 09.06.2011 'Për mbrojtjen e mjedisit', të ndryshuar;
2. Ligji nr. 10440, datë 07.07.2011 'Për vlerësimin e ndikimit në mjedis', të ndryshuar;
3. Ligji nr.10006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër"
4. Ligji nr. 8906, datë 6.6.2002 "Për zonat e mbrojtura" ndryshuar me ligjin, Nr.9868, datë 4.2.2008 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.8906 datë 6.6.2002 "Për zonat e mbrojtura"
5. Ligi nr.10 253, datë 11.3.2010 "Për gjuetinë"
6. Ligji Nr. 9533, datë 15.5.2006 Për disa ndryshime në Ligjin Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"
7. Ligji Nr. 9791, datë 23.7.2007 Për disa ndryshime në Ligjin Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"
8. Ligji Nr. 15/2012, Për disa ndryshime dhe shtesa në Ligjin Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"
9. Ligji Nr. 36/2013, Për disa ndryshime dhe shtesa në Ligjin Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"
10. Ligji Nr. 38/2013 Për disa ndryshime në Ligjin Nr. 9693, datë 19.03.2007 "Për fondin kullosor të ndryshuar"
11. Ligji Nr. 9385, datë 4.5.2005 "Për pyjet dhe shërbimin pyjor"
12. Ligji nr. 68/2014 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9587, datë 20.7.2006, "Për mbrojtjen e biodiversitetit", të ndryshuar.
13. Ligji nr. 162/2014 "Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit në mjedis"
14. VKM nr. 686, datë 29.07.2015 'Për miratimin e rregullave, të përgjegjësisë e të afateve përzhvillimin e procedurës së vlerësimit të ndikimit në mjedis(VNM) dhe procedurës së transferimit të vendimit dhe deklaratës mjedisore';
15. VKM nr. 247, datë 30.04.2014 "Për përcaktimin e rregullave, të kërkesave e të procedurave për informimin dhe përfshirjen e publikut në vendimmarrjen mjedisore"

16. Ligji nr. 10 463, datë 22.9. 2011”Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”, të ndryshuar;
17. VKM nr. 575 date 24.06.2015 “Per miratimin e kerkesave per menaxhimin e mbetjeve inerte”
18. VKM nr.175, datë 19.1.2011 “Për miratimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të mbetjeve dhe të planit kombëtar të menaxhimit të mbetjeve”
19. VKM nr. 371, datë 11.06.2014 “Për përcaktimin e rregullave për dorëzimin e mbetjeve të rrezikshme dhe miratimin e dokumentit të dorëzimit të mbetjeve të rrezikshme”
20. VKM nr. 418, datë 25.06.2014 “Për grumbullimin e diferencuar të mbetjeve në burim”
21. VKM nr. 229, datë 23. 04. 2014 “Për miratimin e rregullave për transferimin e mbetjeve jo të rrezikshme dhe të dokumentit të transferimit të mbetjeve jo të rrezikshme”
22. VKM nr.519, datë 30.6.2010 “Parqet Natyror Rajonal”
23. Vendim Nr. 22, datë 9.1.2008 "Për caktimin e procedurave dhe të kriterëve të administrimit të pyllit komunal"
24. Vendim Nr. 1354, datë 10.10.2008 "Për rregullat dhe procedurat qe ndiqen për heqjen, shtimin dhe ndryshimin e destinacionit të fondit kullosor"
25. Vendim Nr. 396, datë 21.06.2006 "Për kriteret e transferimit dhe të përdorimit të pyjeve nga njësitë e qeverisjes vendore"
26. VKM nr.897. datë 21.2.2011 “Miratimi i Rregullave për Shpalljen e Zonave të Vecanta të Ruajtjes”
27. VKM nr. 532, datë 05.10.2000 “Për miratimin e studimit “Strategjia dhe Plani i veprimit për biodiversitetin”
28. VKM nr. 676, datë 20.12.2002 “Për shpalljen zonë e mbrojtur të monumenteve të natyrës shqiptare”
29. VKM nr. 594, datë 10.09.2014 "Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për cilësinë e ajrit të mjedisit"
30. Vendimi Nr. 435, datë 12.9.2002 “Për miratimin e normave të shkarkimeve në ajër në Republikën e Shqipërisë”
31. VKM nr 352, datë 29.04.2015. “Për vlerësimin e cilësisë së ajrit të mjedisit dhe kërkesat për disa ndotës në lidhje me të”.

Objekt i ligjit per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis, eshte percaktimi i kerkesave, pergjegjesive, rregullave dhe procedurave per vleresimin e ndikimeve te rendesishme negative mjedisore te projekteve te propozuara, private ose publike.

Sipas ligjit Per Mbrojtjen e Mjedisit, vleresimi i ndikimit ne mjedis i nje projekti te propozuar zhvillimi eshte vleresimi i ndikimeve te rendesishme, te mundshme te asaj veprimtarie ne mjedis.

Gjate procesit të vleresimit të ndikimit në mjedis, kryhen identifikimi, përshkrimi dhe vleresimi në mënyrën e duhur të ndikimit në mjedis të një veprimtarie, duke përcaktuar efektet e mundshme te drejtperdrejta dhe jo te drejtperdrejta mbi token, ujë, detin, ajrin, pyjet, klimën, shëndetin e njeriut, floren dhe faunen, peizazhin natyror, pasuritë materiale, trashëgiminë kulturore, duke pasur parasysh lidhjet e tyre të ndërsjella.

Vleresimi i ndikimit në mjedis zbaton parimin e parandalimit që në fazën e hershme të planifikimit të projektit, me qëllim shmangien apo minimizimin e efekteve negative në mjedis, përmes harmonizimit dhe përshatjes së saj me kapacitetin barten të mjedisit.

Vleresimi i ndikimit në mjedis kryhet nga zhvilluesi, si pjesë e përgatitjeve për planifikimin e një projekti zhvillimi dhe para kërkimit të lejeve përkatëse të zhvillimit.

Ligji për Vleresimin e Ndikimit në Mjedis, dhe aktet nënligjore që rrjedhin prej tij, të parafruara plotësisht me Direktivën e bashkimit Evropian për Vleresimin e Ndikimit në Mjedis ka për qëllim të sigurojë një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit, përmes parandalimit, minimizimit dhe kompensimit të dëmeve në mjedis, nga projekte të propozuara për miratimit të tyre për zhvillim dhe garantimin e një procesi të hapur vendimmarrjeje, gjatë identifikimit, përshkrimit dhe vleresimit të ndikimeve negative në mjedis, në mënyrën dhe kohën e duhur si dhe përfshirjen e të gjitha palëve të interesuara në të.

Ky ligj zbatohet për projektet e propozuara, private apo publike, të cilat mund të shkaktojnë ndikime të rëndësishme negative, të drejtperdrejta ose jo, në mjedis, si pasojë e madhësive, natyrës apo vendndodhjes së tyre.

Kërkesa të përgjithshme për vleresimin e ndikimit në mjedis të një projekti:

- Vleresimi i ndikimit në mjedis përfshin përcaktimin, përshkrimin dhe vleresimin e ndikimeve të pritshme të drejtperdrejta e jo të drejtperdrejta mjedisore të zbatimit apo moszbatimit të projektit.
- Ndikimet mjedisore të projektit vlerësohen në lidhje me gjendjen e mjedisit në territorin e prekur në kohën e paraqitjes së raportit përkatës për vleresimin e ndikimit në mjedis të projektit.
- Vleresimi i ndikimit në mjedis përfshin përgatitjen, zbatimin, funksionimin dhe mbylljen e tij, sipas rastit, edhe pasojat e mbylljes së veprimtarisë, dhe dekontaminimin/pastrimin apo rikthimin e zonës në gjendjen e mëparshme, nëse një detyrim i tillë parashikohet me ligj. Vleresimi përfshin, sipas rastit, si funksionimin normal, ashtu edhe mundësinë për aksidente.
- Vleresimi i projektit përfshin, gjithashtu, propozimin e masave të nevojshme për parandalimin, reduktimin, zbutjen, minimizimin e ndikimeve të tilla ose rritjen e ndikimeve pozitive mbi mjedisin, gjatë zbatimit të projektit, përfshirë edhe vleresimin e efekteve të pritshme të masave të propozuara.

Aspektet me te rendesishme te procesit paraprak te VNM-se, jane konsultimet me palet e tjera dhe vendimi nese kerkohet nje VNM e thelluar.

VNM paraprak eshte faza e pare e procesit te VNM. Sipas Nenit 8 te ligjit te VNM qellimi i VNM Paraprak eshte te identifikojë propozimet qe kerkojne VNM te thelluar. VNM Paraprak perjashton nga procesi ato propozime (shumicen) qe nuk kane ndikime te rendesishme, ose pak, ndikime lehtesisht te kontrollueshme, dhe per te cilat VNM eshte e panevojshme. Ne vijim, Tabelat dhe Listat e Kontrollit do te ndihmojne ne procesin i cili vendos nese kerkohet VNM per nje projekt te veçante ose tip projekti.

Tre fazat kryesore e VNM Paraprak jane:

- **Paraqitja e kerkeses** dhe dokumentacionit shoqerues nga zhvilluesi ne Ministrine e Mjedisit, kontrolli administrativ paraprak i aplikimit nga Ministria e Mjedisit dhe percjellja e tyre nga Ministria ne Agjencine Kombetare te Mjedisit (AKM);
- Kontrolli teknik **paraprak** i bere nga AKM dhe **konsultimi** i AKM **me insitucionet e tjera** dhe **publikimi** i aplikimit;
- AKM njofton per **vendimin e marre**, nese projekti eshte apo jo e nevojshme ti nenshtrohet procedures se thelluar te VNM, Ministrine e Mjedisit (MM) dhe palet e perfshira ne proces, dhe publikon vendimin ne faqen e internetit te AKM.

Konventat dhe marrveshjet nderkombetare ne lidhje me procesin e VNM-se

Direktiva e Këshillit të BE-së 97/11/EC e cila modifikoi Direktivën 85/337/EEC mbi Vlerësimin e Disa Projekteve Publike e Private, parashikon qe autoritetet kompetente të shteteve anëtare të kërkojnë kryerjen e një vlerësimi të ndikimitmjedisor (VNM) për projektet që mund te rezultojne me ndikim domethënës në mjedis. VNM duhet të pergatitet para miratimit të projektit, në mënyrë që vendimi për miratim të marre paraysh ndikimet e mundshme të projektit në mjedis. Direktiva paraqet një listë të projekteve që kërkojnë studimin e VNM në të tëra rastet (Shtojca 1) dhe një listë të projekteve që mund të kërkojnë një studim të permbledhur VNM (Shtojca 2), në varësi të një vlerësimi per ndikimet e mundshme qe mund te rezultojne nga projekti i propozuar apo te kriterëve kufizuese, të vendosura nga secili shtet anëtar. Propozimi aktual konsiderohet si një projekt i Shtojcës 2.

Direktiva kërkon që “VNM të identifikojë, përshkruajë e vlerësojë në mënyrën e duhur ndikimet e drejtpërdrejta e indirekte të një projekti per:

- Qëniet njerëzore, floren dhe faunen;
- Token, ujin, klimen dhe peizazhin;
- Asetet materiale te trashëgimia kulturore; dhe
- Ndërveprimin midis faktorëve të lartpërmendur.

Informacioni tjetër që percaktohet në direktive që duhet të përfshihen në studimin e VNM-se jepet në Shtojcën IV të Direktivës 97/11/EC dhe ajo përfshin:

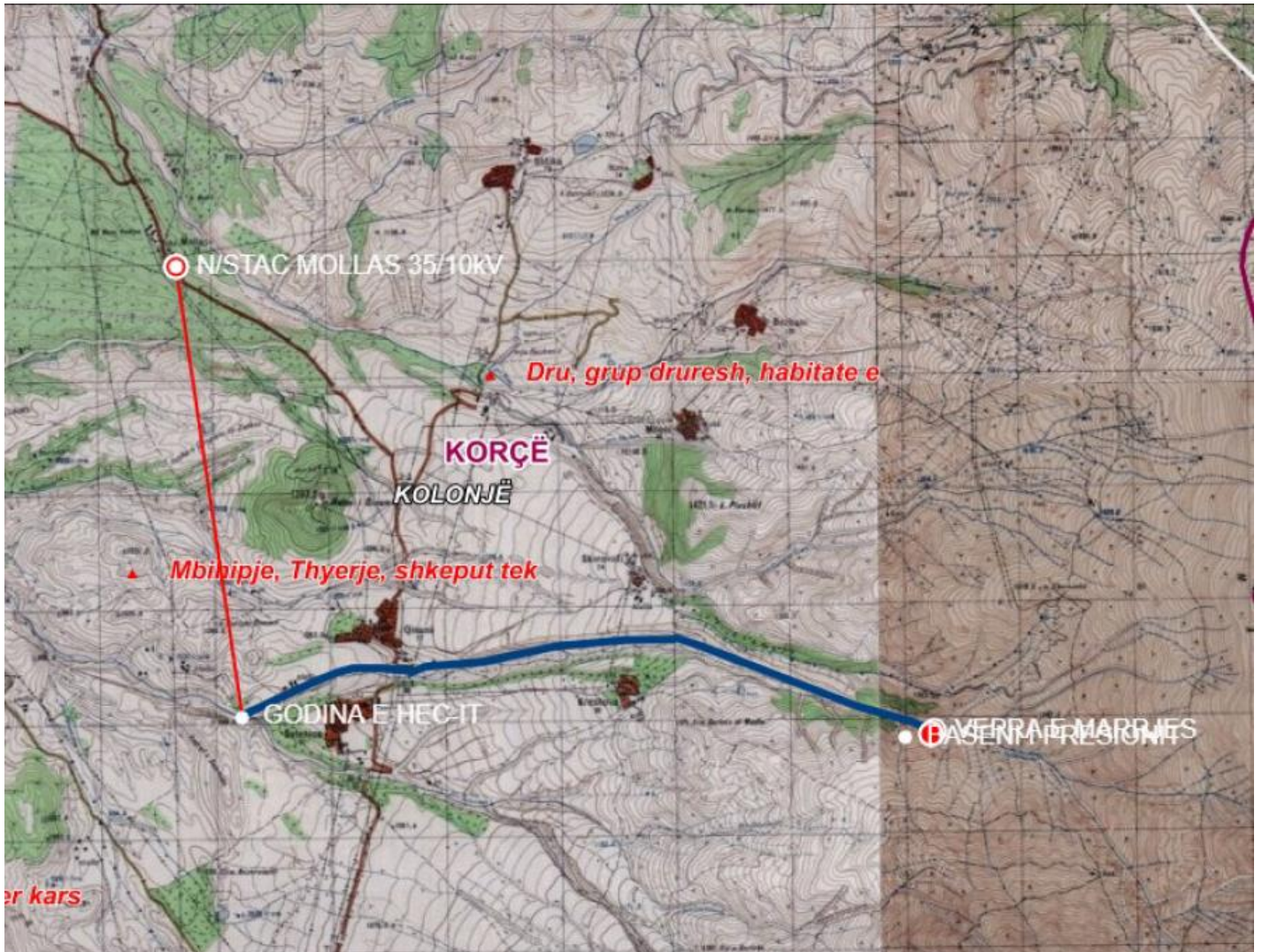
- një përshkrim të projektit;
- një përvijim të alternativave kryesore të vendodhjes dhe të teknologjise të marra në shqyrtim për projektin e propozuar;
- një përshkrim të aspekteve të mjedisit që mund të ndikohen me shumë nga projekti e që lidhen me popullsinë, florën, faunën, tokën, ujin, faktorët klimatik, asetet materiale, pejsazhin e raportin reciprok mes faktorëve të lartpërmendur;
- një përshkrim të ndikimeve domethënëse të projektit që dalin në pah nga ekzistenca e vetë projektit, shfrytëzimi i burimeve natyrore, cilrimi/shkarkimi i lëndëve ndotëse, krijimi i zhurmave dhe trajtimi i mbetjeve;
- një përshkrim i masave të parashikuara për parandalimin, uljen dhe aty ku është e mundur, mënjanimin e efekteve të dëmshme në mjedis; dhe
- një përmbledhje jo-teknike e informacionit të siguruar.

Direktiva 97/11/EC (amenduar nga Direktiva 2003/35/EC pas nënshkrimit të Konventës së Aarhus nga Komuniteti, më 25 Qershor 1998, mbi pjesëmarrjen e publikut në vendim-marrje dhe akses në vendosjen e drejtësisë në çështjet mjedisore) gjithashtu parashikon konsultimin me publikun, në fazën e propozimit e mbledhjes së informacionit, për t'i dhënë publikut të interesuar mundësinë për të shprehur mendimin e tyre para marrjes së vendimit lidhur me zhvillimin e propozuar.

Shqipëria është anetare dhe ndjek detyrimet e konventave të mëposhtme ndërkombetare:

- Konventa e Bernit (CH) “Për mbrojtjen e flores dhe faunes së eger dhe mjedisit të saj natyror në Evropë.”, miratuar me ane të ligjit nr 8690, më 2 Mars 1998;
- Konventa e Barcelonës “Për mbrojtjen e mjedisit detar dhe ujor të Mesdheut” dhe protokollet e saj;
- Konventa e Bonit “Mbi mbrojtjen e faunes së eger shtegtare”;
- Konventa e Vienes “Mbi kontrollin e kalimit kufitar të mbetjeve të rrezikshme dhe asgjësimin e tyre”, miratuar me ane të ligjit nr. 8216, më 13 Prill 1997;
- Konventa e Vienes “Për mbrojtjen e shtresës së Ozonit” dhe protokollin i Montrealit “Mbi substancat që demtojnë shtresën e Ozonit”;
- Konventa e Aarhusit “Mbi të drejtën e publikut për t’u informuar, për pjesëmarrjen në vendim-marrje dhe të drejtën për t’iu drejtuar organeve të drejtësisë për çështjet mjedisore”, miratuar me ligjin nr. 8672, më 26 Tetor 2000;
- Konventa “Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis në kuadrin Nderkombëtar”. Hyr në fuqi më 4 Tetor 1991;
- Konventa e Kombeve të Bashkuara mbi Ndryshimet Klimatike, Tetor 1994;
- Konventa e Kombeve të Bashkuara mbi Biodiversitetin, Janar 1994;

- Kombet e Bashkuara “Konventa kunder zgjerimit te shkretetirave ne vendet e thata, veçanerisht ne Afrike”. Hyrja ne fuqi me 27 Prill 2000.

2 PERSHKRIMI I MBULESES BIMORE TE SIPERFAQES KU PROPOZOHET TE ZBATOHET PROJEKTI

- Kushtet Klimaterike

Pozicioni gjeografik i perorit te Vallamarred dhe Qinamit ndikon ne kushtet klumetike te kesaj zone. Kjo zone karakterizohet me kilme pothuajse te ashper, me dimer te

frohte dhe vere te fresket. Shirat, megjithese zone malore, jane te paketa, duke i krahasuar me zonat e tjera malore te vendit tone. Ato bien ne forme shiu dhe bore. Per te karakterizuar klimen e kesaj zone jane perdorur te dhenat e vendmatjes meteorologjike te Ersekës, qe eshte brenda zones qe po studiohet.

Temperaturat maksimale absolute ne serine shumevjecare arrihet ne korrik 37°C ne muajt e ftohte, janar deri ne 18.5 °C.

Temperaturat mesatare te ajrit per muajin Janar qe eshte muaji me i ftohte luhaten nga 0.6 °C dhe ajo minimale absolute arrihet ne janar -19.8 °C

Regjimi mesdhetare i rreshjeve karakterizohet me rreth 68% te sasise vjetore te tyre te bien ne periudhen e ftohte te vitit, dhe me sasi te vogla gjate muajve te veres rreth 32%. Sasia vjetore e rreshjeve eshte mesatarisht 1074mm.

➤ **Flora**

Pellgu ka bimesi rreth 60% te siperfaqes se tij, ku pjesa me e madhe mbulohe nga shkurret e tipit mesdhetar me gjelberim te perhershëm. Ne pjesen e siperme zhvillohe dushku ne lartesine mbi 700 m (mnd) .Sot zona vijon te jete e mbuluar me bimesi te kultivuar dhe ne disa zona eshte zevendesuar me lendine dhe toka te papunuara. Vegjetacioni barishtor gjendet në tokat e kultivuara si për shembull kulturat e punuara dhe foragjere, ndërsa bimësitë e tjera barishtore gjenden afër kanaleve të kullimit.

Në sajë të vendodhjes gjeografike dhe elementeve natyrorë, zona e Vorës ka një larmi biologjike më të lartë se rajoni përreth, dhe është e karakterizuar nga një mbulesë bimore natyrore ndërthurur me peizazhe rurale antropogjenike.

Bimësia natyrore mbizotëruese janë shkurret mesdhetare, të njohura si formacionet e makjes (Maquis) ku vërehet prania tipike e pishes se zeze (Pinus nigra), bredhi i bardhe, pyjet e rrobullit (Pinus Helderichi), arnenit (Pinus Peuce) maresë (Arbutus unedo), xinës (Pistacia lentiscus), gjineshrës (Genista sp.), dëllinjës (Juniperus communis), frashërit (Fraxinus sp.) si edhe në lartësitë më të mëdha kodrinore formacionet e dushkut (Quercus sp. me mbizotërim të Quercus cerris). Përgjatë përrenjve dhe rrjedhave ujore hasen dhe plepi (Populus alba). Vërehet se nuk ka nje ndarje te qarte as midis shtrirjes se pyllit te ahut dhe atij te pishes. Kjo vecori shpjegohet me mikrozonat klimatike qe shfaqen ne fonna te vecanta te relievit jo rralle siperfaqet e ahishteve nderpriten nga ate te pishes pavaresisht nga lartesia mbi nivelin e detit pjerresia e shpatit etj. Zakonisht pylli i ahut ndodhet ne shpate me pak te pjerrta gje qe tregon kerkesat mete medha te tij ndaj trashesise se tokes dhe te lageshtise. Prania e tyre larg qendrave te banuara ka bere qe perdorimi vetiak i banoreve per lende ndertimi dhe industriale te kete qene e kufizuar, Dellinja e shkurter (juniperus nana) driza murrizi trendafil i eger etj. Larmia e bimeve barishtore krejtesisht larg kimikateve, klima e shendetshme dhe uji i paster i burimeve e benin prodhimin cilesor plotesisht biologjik. Bimesia e lugines eshte e pasur edhe me bime mjekesore: lule mellage, murrizi, lule agulic e lule kuqe, lule shqere, akacie, shtogu, thunder, mushke,

terfil i kuq dhe i eger, molle e eger, dellinje e zeze, ferra, hithra, sherebeli, caj mali, boronice, luleshtrydhe, etj. Te shumta jane edhe bimet si: sherebeli, rigoni, trumza, timusi, lavanda etj.

➤ Fauna

Fauna dhe flora formojne nje sistem ekologjik teper kreativ dhe me vlera mjedisore. Fauna eshte karakteristike e faunes qe jeton ne zonen e pyjeve te dushkut, ahut dhe bimeve te tjera gjethegjera. Zona ka edhe faune te eger te larmishme por si kudo ne vendin tone ajo eshte demtuar shume nga gjuetia pa kriter.

Zona e studiuar per ndertim te vepres hidroenergjitike lidhet e komunikon si habitat, mjedis ushqimor, riprodhues dhe migrues.

Nga gjitarët, llojet më të hasura janë dhelpra (*Vulpes vulpes*) dhe lepuri i egër (*Lepus europaeus*), ujku, lepuri, kinadhja, ketri, shenja të të cilëve u identifikuan shpesh gjatë vizitave të kryera në terren. Gjithashtu në zonë hasen dhe disa nga shpendet karakteristike që janë sterqoka e malit (*Pyrrhocorax graculus*), orli me mjeker (*Gypateus barbatus*) lauresha me brire (*Eremphila alpestris*), zvarritesi krahkuq (*Tichodroma mararia*), drenja e malit (*Arthus spinoletta*). Përhapje të madhe ka edhe theleza e malit (*Alectoris graeca*) shqiponja e malit (*Aquila Crysaetus*) gjeli i eger dhe pula e pyllit (*Tetrastes bonosia*). Zona është e pasur me shpende të tilla si thelleza e malit (*Perdix-Perdix*), mellenja (gjinia *Turdiae*), guaku, pellumbi i eger shaptorja, Shqiponja, petriti, bufi, e shume e shume shpende dhe kafshe të egra etj.

Fshatrat e pellgut që janë pjesë e zonës së marrë në studim janë jo shume të popullar. Fshati në afërsi ku do të ndërtohet objekti, është Kreshova, e cila rreth 3.2 km larg vepres së marrjes. Fshati është banuar me shtëpi banimi të vendosur krahe lumit. Në këtë fshat kalon tubacioni i presionit të HEC-it. Popullsia e fshatit Kreshovë është rreth 120 banorë. Fshati Mollas, është fshati në të cilin do të bëhet lidhja tek nënstationi Mollas 110/10kV.

Zonat e mbrojtura dhe monumentet e natyrës

Zonat e mbrojtura bashkë me monumentet e natyrës përfaqësojnë një rrjet sipërfaqesh që mbrohen në shkallë të caktuar, sipas përcaktimeve kategorike të tyre, për shkak të vlerave natyrore kombëtare, por edhe rajonale e globale.

Referuar Hartës së Zonave të mbrojtura publikuar në faqen zyrtare të Agjencisë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura, vërehet se zona e propozuar për zhvillimin e projektit, nuk ndërpret asnjë prej zonave të mbrojtura të vendit tonë. Gjithashtu në të nuk gjendet asnjë nga monumentet e natyrës.

Vendodhja e objektit në raport me zonat e mbrojtura

Koordinatat e Nen-objekteve

Vepra e marrjes (+1395m).

VEPRA E MARRJES NR.1. HEC Skorovati					
Nr.	KOORDINATAT	E	N	Λ	Φ
1	UTM Zone 34 N	479123.612	4470971.84		
2	GAUSS-KRUGER	4479246.827	4472890.729		
3	UGS 84			40° 23' 21"	20° 45' 15"
4	KRGJSH	564023.066	4473004.327		

Baseni i Presionit (+1394 m)

BASENI I PRESIONIT. HEC Skorovati					
Nr.	KOORDINATAT	E	N	Λ	Φ
1	UTM Zone 34 N	479096.750	4470947.797		
2	GAUSS-KRUGER	4479220.097	4472866.950		
3	UGS 84			40° 23' 20"	20° 45' 13"
4	KRGJSH	563996.7	4472979.9		

Godina e Centralit (+985m).

GODINA. HEC Skorovati					
Nr.	KOORDINATAT	E	N	Λ	Φ
1	UTM Zone 34 N	473109.937	4471162.295		
2	GAUSS-KRUGER	4473230.429	4473082.385		
3	UGS 84			40° 23' 26"	20° 40' 59"
4	KRGJSH	558004.421	4473127.368		

Hec do te ndertohet dhe funksionojte pa prishur regjimin aktual te ujit si per nga ana ekologjike ashtu edhe bujqesore sidomos ne periudhen e veres pasi edhe sasia e ujit bie ndjeshem dhe nuk eshte ne zone te mbrojtur apo me status te vecante.

Eonomia

Sektori privat eshte i dobet dhe jo dinamik, duke lene mundesi te vogla per punesirn, kryesisht, ne bujqesine tradicionale dhe sektorin publik, te cilat nuk gjenerojne rritje te qendrueshme rajonale. Kesaj i shtohet edhe nje force pune jo shume e kualifikuar e cila shkakton papunesi me te larte dhe mundesi te kufizuara sidomos per te rinjte, grate dhe grupet vulnerabil. Bujqesia vetem mund te siguroje punesim te kufizuar vetem per familjet rurale, pervec rastit kur ajo mund te modernizohet. Pasiviteti i larte ekonomik i popullsisë eshte i dukshem vecanerisht te femrat. Perpjekjet e Rikualifikimit dhe promovimit te siper marrjes duhet te rriten ne mase te madhe. Eshte e nevojshme infrastruktura mbeshtetje ndaj biznesit

3 INFORMACION PER PRANINE E BURIMEVE UJORE

Nga fshati Selenica deri tek fshati Kreshova eshte rruga ekzistuese, deri ne Kreshove, e cila nuk vijon me, deri tek zona e nen-objekteve veper marrje dhe basen presioni. Kompania investuese do te shfrytezoj e rruget egzistuese dhe do te ndertoje rruge te reja ndihme te veprave ne brendesi te objektit. Por theksojme se infrastruktura e re rrugore e cila do te shtrihet ne pjesen e madhe te zones ku ndertohet objekti eshte mjaft e favorshme per zonat perreth si dhe mundesive te reja.

Zona nuk ka fasilite te trajtimit te ujerave te zeza apo heqjes se mbeturinave te ngurta. Ujerat e zeza te fshatrave qe ndodhen kryesisht ne taracat lumore te degezimeve te perroit Vallamares dhe Qinamit i derdhen ujerat ne lumin Osum, gje e cila bie ndesh me parametrat e cilesise se ujerave te embel dhe per trajtimin e ujerave me qellim ruajtjen e tokes dhe ujerave siperfaqesore dhe nentokesore nga ndotja,

gjate ndertimit te hecit do te ndertohen gropa septike per trajtimin e ujrave ne godinen e Hec-it.

Zona e studiuar per ndertim te vepres hidroenergjitike lidhet e komunikon si habitat, mjedis ushqimor, riprodhues dhe migrues.

Duke qene se shfrytezimi i ujerave nga vepra hidroenergjitike ne periudha kritike do te jete i kufizuar, kjo hen te mundur ruajtjen e ekuilibrit ekologjik te basenit ujqor.

Mbeshtetur ne kete studim dhe ne kerkesat e ligjit nr.111/2012, date 15/12/2012 «Per menaxhimin e integruar te burimeve ujore »,

Neni 4, pika 41:

"Prurje me qendrueshmeri 355 dite (Q355)" eshte prurja bazuar ne prurjen e mesatareve ditore te studimit hidrologjik, e cila nuk tejkalohet me shume se 355 dite ne nje vit. Kjo nenkupton se mesatarisht prurja natyrale eshte me e vogel se vlera e Q355 vetern per 10 dite te vitit". eshte peraktuar prurja ekologjike per Veprat e Marrjes e Hec. Skorovati qe i korrespondon prurjes Q355 dite, qe sic; e percakton Ligji nr 111/2012, date 15/12/2012.

-Prurja ekologjike Q_{356} per secilen veper marrje si me poshte:

$Q_{llog} = 0.35 \text{ m}^3/\text{sek}$

$Q_{eko} = 0.025 \text{ m}^3/\text{sek}$

$Q_{vad} = 0.03 \text{ m}^3/\text{sek}$.

Qellimi themelor i projektit eshte prodhimi i paster i energjise elektrike duke realizuar vleresim te pergjithshem te integruar dhe ne kohe te ndikimeve mjedisore te projektimit e synim parandalimind he zbutjen e ndikimeve negative ne mjedis. Ne kete menyre, do te shfrytezohen rezervat hidroenergjitike te perrenjve, por gjithnje duke here te mundur qe nje minimum ujerash te percaktuar ne kete studim gjate gjithe periudhes se funksionimit te lihet nje rrjedhe ne shtratin natyror te perrenjve direkt nga vepra e marrjes per arsey ekologjike. Gjate punimeve, do te kete ndikime negative, te cilat do te jeni te perkohshme sepse do te jene te larmishme vetem gjate fazes se ndertimit te Hee-it. (Ndikimet negative te projektit shpjegohen me hollesi ne kete raport). Gjate] shfrytezimit te tyre, keto ndikime negative nuk do te ekzistojne me, nderkohe qe efektet positive nga projekti do te ndihen gjate gjithe kohes ne vijim.

Nder to permendim: leverdia ekonomike ne aspektet energjitike per rajonin dhe me gjere, mundesite e punesimit afatshkurter te banoreve te komunitetit prane zones se projektit (gjate kohes se ndertimit te Hec-it), ose afatgjate (gjate shfrytezimit te Hee - it), etj. Procesi I vleresimit do te jete i hapur dhe i administruar me paanshmeri, nepermjet pjesemanjes se plote te organeve qendrore e vendore, organizatave

jofitimprurese per mjedisin, publikut te zones ku do ndertohet dhe me gjere, propozuesit te projektit dhe personave fizik e juridik, specialiste te kesaj fushe.

4 INFORMACION LIDHUR ME IDENTIFIKIMIN E NDIKIMEVE TE MUNDSHME, NEGATIVE, NE MJEDIS, TE PROJEKTIT

Metodika e identifikimit te ndikimeve te mundshme ne mjedis

Çdo veprimtari e re qe zhvillohet ne mjedis shoqerohet me pasoja dhe ndikime qe jane pjese e kompromisit qe shoqeria jone ka zgjedhur per t'u zhvilluar. Vleresimi i ndikimeve te mundshme ne mjedis si pasoje e zbatimit te projektit te propozuar eshte bere gjykuar mbi faktoret qe lidhen me natyren e veprimtarise, teknologjine e perdorur, menyren e funksionimit, sasine e energjise qe do te prodhohet, lendet e para te perdorura dhe mbetjet e gjenerura, te gjitha nen kontekstin e mjedisit fizik, biologjik dhe socio-ekonomik.

Identifikimi i ndikimeve te mundshme ne mjedis eshte analizuar sipas fazave te veprimtarise si me poshte:

- Ne fazen pergatitore/instalimeve/ndertimit te veprave inxhinierike,
- Ne fazen e funksionimit te hidrocentralit dhe prodhimit te energjise elektrike.

Çdo faze e zbatimit te projektit pervec ndikimeve te pergjithshme dhe te perbashketa ka edhe ato specifike qe varen nga faktoret qe i shkaktojne si p.sh. natyra e proceseve etj.

Eshte e rëndesishme te kuptohet natyra e ketyre proceseve dhe forma e shfaqjes se tyre, direkte dhe indirekte, per te vleresuar drejt ndikimet e çdo veprimtarie qe perdor burimet natyrore. Sipas natyres ndikimet klasifikohen ne dy grupe te medha:

- Ndikime te kthyeshme,
- Ndikime te pakthyeshme.

Te dy llojet e ndikimeve mund te minimizohen ne terma relative ku qellimi kryesor eshte mbajtja e ndikimit brenda siperfaqes se çdo objekti dhe krijimi i kushteve natyrore per te siguruar riaktivizim te proceseve komplekse te natyres dhe rigjenerim te biodiversitetit.

Vete natyra e aktivitetit te propozuar dikton ndikime dhe efekte te perhershme ose ndikime mbetese ne karakterin e mjedisit te sapokrijuar pergjate gjithë teresise se tij, per zbutjen e te cilave propozohen masa konkrete.

Metodika e aplikuar për vlerësimin ndikimeve në mjedis

Veprimtaritë që zhvillohet në mjedis shoqërohen edhe me ndikimet përkatëse në të që janë pjesë e pashmangshme e zhvillimit. Megjithatë është e detyrueshme që në përputhje me procedurat ligjore këto ndikime në mjedis të vlerësohen, diskutohen dhe të bëhen pjesë e procesit vendimarrës. Gjithashtu është e rëndësishme që të bëhen përpjekje të arsyeshme dhe të mundshme që pasojat në mjedis të ndikimeve të jenë sa më minimale dhe në përputhje me normat ligjore në fuqi. Në këtë kontekst vlerësimi i ndikimeve të mundshme në mjedis si pasojë e zbatimit të projektit të HPP Skorovat është kryer duke u bazuar në natyrën e veprimtarisë, teknologjinë e përdorur, mënyrën e funksionimit, sasinë e energjisë që do të prodhohet, lëndët e para që do të përdoren dhe mbetjet që do të gjenerohen, të gjitha në kontekstin e mjedisit fizik, biologjik dhe socio-ekonomik. Analiza dhe vlerësimi i ndikimeve të mundshme në mjedis ka ndjekur fazat e projektit si më poshtë:

- Në fazën përgatitore/instalimeve/ndërtimit të veprave inxhinierike;
- Në fazën e funksionimit të hidrocentralit dhe prodhimit të energjisë elektrike.

Me këtë përqasje do të paraqiten e trajtohen në vijim ndikimet e parashikuara si dhe masat që propozohen për minimizimin e pasojave të tyre në mjedis dhe mbrojtjen e mjedisit. Analiza e ndikimeve është treguar në paragrafët e mëposhtëm në mënyrë tabelare ku, në planin vertikal renditen operacionet/aktivitetet (ndërtimore ose operacionale) të projektit, në atë horizontal receptorët e ndikimit të tyre në mjedis, ndërsa në pikëprerjen e tyre jepen sqarime për mënyrën e ndikimit dhe pasojën e mundshme të tij në receptor si psh., hapja e trasesë së tubacionit – dëmtimi i habitatit natyror etj.

Identifikimi i ndikimeve në fazën e përgatitjes dhe ndërtimit të veprave inxhinierike

Për një analizë sa më objektive të ndikimeve të mundshme në mjedis, fillimisht janë përcaktuar të gjithë aktivitetet/operacionet të cilat si pasojë e zhvillimit të ciklit të tyre mund të bëhen shkak për ndikime. Operacionet kryesore në fazën e ndërtimit të hidrocentralit, me ndikime të mundshme në mjedis janë:

- Përgatitja e infrastrukturës së ndërtimit ku përfshihen rrugët e aksesit, kantieri i ndërtimitetj;
- Ndërtimi i veprës së marrjes;
- Ndërtimi i dekantuesit dhe basenit të presionit;
- Instalimi i tubacionit të presionit;
- Ndërtimi i centralit;
- Instalimi e pajisjeve elektromekanike;

- Lidhja me sistemin energjetik.

Më në detaje ndikimet e mundshme për receptorët apo përbërësit e natyrës/mjedisit jepen në tabelën e mëposhtme, ku në planin vertikal përshkruhen operacionet në kuadër të zbatimit të projektit dhe në atë horizontal pasoja e operacionit në mjedis.

Matrica e ndikimeve të mundshme në mjedis gjatë fazës së ndërtimit

Aktiviteti	Biodiversitet (fauna & flora)	Tokë	Ujëra	Ajër	Zona të mbrojtura	Zona urbane & shëndetin e njeriut
Përgatitja e infrastrukturës së ndërtimit ku përfshihen rrugët e aksesit, dhe kantieri i ndërtimit.	<p>Shqetësim i mundshëm dhe largim nga zona e punimeve të llojeve të faunës (reptilë dhe amfibë).</p> <p>Dëmtim i mundshëm i foleve të faunës së tokës (krimbat etj.).</p> <p>Aksidente të mundshme të zvarranikëve dhe amfibëve si pasojë e qarkullimit të makinerive.</p>	<p>Ndryshim i natyralitetit të sipërfaqes së terrenit ku do të hapet rruga e aksesit.</p> <p>Shqetësim i sipërfaqes së tokës nëpërmjet kompaktësimit, erozionit dhe ndryshimit të strukturës.</p> <p>Ndotje aksidentale me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive të gërmimit.</p>	<p>Shtim i mundshëm i sedimenteve dhe llumrave nëlumë si pasojë e erozionit të trasesë (run off, në kohë me reshje të forta dhe për shkak të pjerrësisë së terrenit).</p> <p>Ndotje me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive.</p>	Shkarkimet standarte të gazeve, grimcave dhe pluhurit dhe zhurmës nga makineritë e ndërtimit dhe operacionet e transportit.	S'ka	S'ka

<p>Ndërtimi i veprës së marrjes</p>	<p>Dëmtim i mundshëm i habitatit të brigjeve të lumit në vendin ku do të ndërtohet vepra e marrjes.</p> <p>Shqetësim i mundshëm i faunës ujore dhe llojeve që frekuentojë habitatin e brigjeve/Largim i përkohshëm nga zona.</p>	<p>Erozion i mundshëm i brigjeve në vendin ku do të ndërtohet vepra e marrjes.</p>	<p>Shtim i mundshëm i sedimenteve dhe llumrave nëlumë si pasojë e erozionit të trasesë (run off, në kohë me reshje të forta dhe për shkak të pjerrësisë së terrenit).</p> <p>Ndotje me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive.</p>	<p>Shkarkimet standarte te gazeve, grimcave dhe pluhurit dhe zhurmës nga makineritë e ndërtimit dhe operacionet e transportit.</p>	<p>S'ka</p>	<p>S'ka</p>
-------------------------------------	--	--	---	--	-------------	-------------

<p>Ndërtimi i dekantuesit dhe basenit të presionit.</p>	<p>Shqetësim/dëmtim i mundshëm i vegjetacionit në sipërfaqen e ndërtimit.</p> <p>Shqetësim dhe largim i përkohshëm i llojeve të faunës që përdorin këtë habitat (zvarranikët, amfibët dhe shpendët).</p> <p>Aksidente të mundshme të zvarranikëve dhe amfibëve si pasojë e qarkullimit të makinerive.</p>	<p>Ndryshim i natyralitetit të sipërfaqes së terrenit ku do të hapet rruga e aksesit.</p> <p>Shqetësim i sipërfaqes së tokës nëpërmjet kompaktësimit, erozionit dhe ndryshimit të strukturës.</p> <p>Ndotje aksidentale me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive të gërmimit.</p>	<p>Shtim i mundshëm i sedimenteve dhe llumrave nëlumë si pasojë e erozionit të trasesë (run off, në kohë me reshje të forta dhe për shkak të pjerrësisë së terrenit).</p> <p>Ndotje me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive.</p>	<p>Shkarkimet standarte të gazeve, grimcave dhe pluhurit dhe zhurmës nga makineritë e ndërtimit dhe operacionet e transportit.</p>	<p>S'ka</p>	<p>S'ka</p>
<p>Instalimi i tubacionit të presionit</p>	<p>Shqetësim i habitatit dhe bimësisë natyrore në sipërfaqen e trasesë së derivacionit</p>	<p>Tubacioni me presion do të vendoset në sipërfaqe, kështu që nuk shoqërohet me tjetërsim sipërfaqeje.</p> <p>Erozion dhe dëmtim i strukturës së tokës</p>	<p>S'ka</p>	<p>Shkarkimet standarte të gazeve, grimcave dhe pluhurit dhe zhurmës nga</p>	<p>S'ka</p>	<p>S'ka</p>

		<p>në sipërfaqen e trasesë së tubacionit.</p> <p>Shqetësim i sipërfaqes së tokës nëpërmjet kompaktësimit, erozionit dhe ndryshimit të strukturës.</p> <p>Ndotje aksidentale me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive të gërmimit.</p>		<p>makineritë e ndërtimit dhe operacionet e transportit.</p>		
<p>Ndërtimi i godinës së centralit</p>	<p>Pastrim/dëmtim vegjetacioni në një sipërfaqen ku do të ndërtohet godina e centralit.</p> <p>Shqetësim i mundshëm dhe largim nga zona e punimeve të llojeve të faunës (reptilë dhe amfibë).</p>	<p>Ndryshim i natyralitetit të sipërfaqes së terrenit ku do të ndërtohet godina e centralit .</p> <p>Shqetësim i sipërfaqes së tokës nëpërmjet kompaktësimit, erozionit dhe</p>	<p>Shtim i mundshëm i sedimenteve dhe llumrave nëlumë si pasojë e erozionit të trasesë (run off, në kohë me reshje të forta dhe për shkak</p>	<p>Shkarkimet standarte te gazeve, grimcave dhe pluhurit dhe zhurmës nga makineritë e ndërtimit dhe</p>	S'ka	S'ka

	<p>Dëmtim i mundshëm i foleve të faunës së tokës (krimbat etj.).</p> <p>Aksidente të mundshme të zvarranikëve dhe amfibëve si pasojë e qarkullimit të makinerive.</p>	<p>ndryshimit të strukturës.</p> <p>Ndotje aksidentale me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive të gërmimit.</p>	<p>të pjerrësisë së terrenit).</p> <p>Ndotje me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive.</p>	<p>operacionet e transportit.</p>		
<p>Instalimi i pajisjeve elektromekanike</p>	S'ka	S'ka	S'ka	<p>Shkarkimet standarte të gazeve, grimcave dhe pluhurit dhe zhurmës nga makineritë e transportit.</p>		
<p>Lidhja me sistemin elektro - energjetik</p>	<p>Ndikime minimale në vegjetacion</p>	<p>Erozion dhe dëmtim i strukturës së tokës në sipërfaqet e</p>	S'ka	<p>Shkarkimet standarte të gazeve, grimcave</p>	S'ka	Ska

		<p>vendosjes së shtyllave.</p> <p>Ndotje me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive të gërmimit.</p>		<p>dhe pluhurit dhe zhurmës nga makineritë e transportit dhe ndërtimit.</p>		
--	--	--	--	---	--	--

Llogaritja e volumit të dherave nga gërmimet

Nga ndërtimi i komponentëve inxhinierikë të veprës do të gjenerohet një sasi e konsiderueshme materialesh inerte të përbëra nga dhera të shkrifët, tokë e fortë dhe shkëmb. Një pjesë e vogël e kësaj mase do të përdoret sërish në mbushje. Bilancet e punimeve ndertimore jepen te detajuara ne projektin teknik te zbatim-ndertimit te Hec.

Emetimet e zhurmave dhe gazeve të makinerive në mjedis

Sa lidhet me emetimin e zhurmave gjatë fazës ndërtimore, duhet theksuar se ky ndikim është i përkohshëm. Së pari faza e ndërtimit është një fazë e mirëpërcaktuar në kohë dhe së dyti operacionet e ndërtimit do të kryhen brenda orareve të zakonshëm të punës. Bazuar edhe në referencat ndërkombëtare për projekte të ngjashme vlerësohet se zhurmat teknologjike nga mjetet e rënda e japin efektin e tyre akumulativ deri në një reze prej 150 - 200m në varësi edhe të konfiguracionit natyror të terrenit i cili luan rolin e një barriere natyrale etj. Për rrjedhojë pritet që të ndikohen negativisht nga zhurmat e pajisjeve të rënda si buldozerë, eskavatorë, kamionë etj. vetëm qendrat e banuara shumë afër zonës së projektit (150-200 m). Sipas natyrës së projektit të propozuar, mjetet më të përdorshme në fazën e ndërtimit janë kamionët dhe fadromat, vlerat e emetimit të zhurmave të të cilëve jepen në tabelën e mëposhtme.

Pajisja	Vlerat
Kamion	81 – 87 Leq dB (A) në 15 m
Fadromë	76- 78 Leq (dB(A) në 15 m

Ndërkohë Udhëzimi nr.8 datë 27.11.2007 "Për nivelet kufi të zhurmave në mjedise të caktuara", përcakton vlerat e lejuara të zhurmës që duhen respektuar gjatë kryerjes së punimeve.

Ndonëse qendrat e banuara janë të distancuara nga zona ku do të kryhen punime, rekomandohet që firma zbatuese e projektit të punojë me efikasitet për të mënjanuar orët e tejpgjatura të punës dhe punimet në orët e para të mëngjesit ose në mbrëmje. I njëjti arsyetim vlen edhe për sasinë e gazeve dhe pluhurave që do të emetohen si pasojë e djegies së karburantit në motorë dhe lëvizja e automjeteve. Duke mbajtur parasysh që zona e propozuar për zhvillimin e projektit ka karakter rural dhe është mjaft larg stresit industrial, ndotja e ajrit si pasojë e operacioneve të ndërtimit të veprave inxhinierike dhe qarkullimit të automjeteve vlerësohet të mos i tejkalojë normat e cilësisë së ajrit për qendrat e banuara që përcaktohen në VKM nr.803 datë 04.12.2003 "Për normat e cilësisë së ajrit ". Njëkohësisht firma zbatuese duhet të njohë dhe zbatojë kërkesat e Rregullore

PROJEKTI HIDROCENTRALI "SKOROVAT"

Nr. 1 datë 15.03.2006 “Për parandalimin e ndikimeve negative në shëndet e në mjedis të veprimtarive ndërtimore”.

Identifikimi i ndikimeve në mjedis gjatë fazës së shfrytëzimit të veprës dhe prodhimit të energjisë elektrike

Ndikimi kryesor në fazën e prodhimit të energjisë elektrike është pakësimi i ujit të perroit të Qinamit, i cili shoqërohet me ndikime në habitatet e tij, qoftë ai i brigjeve ashtu edhe në llojet e iktiofaunës. Skema e shfrytëzimit parashikon derivacion të rrjedhes egzistuese për rrjedhojë, në këtë gjatësi do të kemi një pakësim të rrjedhës ujore të lumit.

Operacioni	Receptorët e mjedisit					
	Biodiversitet (fauna & flora)	Tokë & prodhimi i mbetjeve	Ujëra	Ajër	Zona të mbrojtura	Ndikime në komunitet
Prodhimi i energjisë elektrike	Do të ketë pasoja në habitatin e brigjeve dhe llojet e faunes se lidhura me ujin në segmentin e devijimit të ujit.	S'ka	Zvogëlimi i sasisë së ujërave në segmentin e derivacionit	S'ka	S'ka	Nuk ka.

Identifikimi i ndikimeve pozitive të prodhimit të energjisë me anë të HEC-eve

Qëllimi i realizimit të këtij projekti është prodhimi i energjisë elektrike duke shfrytëzuar rezervat ujore. Duke vlerësuar ndikimet e mundshme në mjedis të kësaj veprimtarie, kjo formë e prodhimit të energjisë elektrike, krahasuar me atë të prodhimit me anë të TEC-ve me hidrokarbure, jo vetëm që nuk ndikon ndjeshëm në mjedis si pasojë e mungesës së shkarkimeve në ajër për njësi prodhimi, por ndihmon në uljen e presionit. Në rastin e prodhimit të energjisë elektrike me anë të TEC-ve ky presion rritet për shkak të ndotjes së ajrit nga gazet e çliruar nga djegia e lëndës fosile. Kjo mënyrë prodhimi klasifikohet si

përdorim i energjisë së natyrës apo burimeve të rinovueshme si uji, dhe qëndron në thelb të strategjive të prodhimit të energjisë në shkallë botërore që synon uljen e varësisë nga energjia fosile. Hidrocentralet reduktojnë sasinë e gazeve serrë dhe përmirësojnë e ruajnë gjendjen e atmosferës, cilësinë e ajrit dhe shëndetin e njeriut. Metodika e njohur e Panelit Ndërkombëtar të Ndryshimeve Klimatike që punoi për hartimin e legjislacionit të Konventës së Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike rekomadon ndërtimin e hidrocentraleve për prodhimin e energjisë elektrike me qëllim reduktimin e emetimeve të GHG (Green Houses Gases) që kërcënojnë planetin sot.

Nga ana tjetër, sigurimi i energjisë elektrike nga energjia hidrike do të ndikonte edhe në uljen e prerjeve të pyjeve në zonë për qëllime energjetike si përdorimi i lëndës së drurit për djegie etj. Ulja e presionit mbi pyjet në zonë dhe dëmtimit të tyre për qëllime ngrohje e gatimi do të jetë një nga ndikimet pozitive direkte për mjedisin dhe banorët e zonës, por edhe për organet shtetërore të administrimit të pyjeve. Ndikime të tjera pozitive që rrjedhin nga zbatimi i projektit janë:

- Gjenerimi i të ardhurave për buxhetin e administratës vendore;
- Rritja e prodhimit të energjisë elektrike dhe zhvillimi ekonomik i vendit;
- Përdorimi i energjisë së rinovueshme dhe prodhimi i energjisë së pastër;
- Ulja e presionit në pyje dhe reduktimi i prerjeve të pyjeve (parimisht).

Veprimtaria që propozohet të kryhet ka përmasa relativisht të mëdha, qoftë të karakterit të investimeve ashtu edhe të output-eve që do të japë gjatë shfrytëzimit të tij. Ky investim do të mundësojë gjenerimin e një sasie të konsiderueshme energjie. Ky kapitull i vlerësimit të ndikimeve në mjedis do të paraqesë një analizë të hollësishme të ndikimeve të mundshme negative në mjedis duke specifikuar edhe masat zbutëse që duhet të aplikohen për të eliminuar apo për të minimizuar sado pak ndikimet në mjedis.

Vlerësimi i ndikimeve të mundshme si pasojë e veprimtarisë bëhet duke u nisur nga një sërë faktorësh që lidhen me natyrën e veprimtarisë, teknologjisë së përdorur, mënyrën e operimit, sasinë e energjisë, lëndët e para të përdorura dhe mbejtet gjeneruara, të gjith këto në kontekstin e mjesisit fizik, biologjik dhe soico-ekonomik.

➤ **Ndikimi i Projektit Gjate Fazes se Ndertimit**

Ndikimet i klasifikojme sipas fazave te zhvillimit te projektit dhe natyres se tyre dhe mund t'i ndajme:

PROJEKTI HIDROCENTRALI “SKOROVAT”

Ndryshim peisazhi: nga germimet e tokes per hapjen e rruges, nga ndertimi i veprave te marrjes, ndertimi i traseve te dekantuesit basenit me beton dhe te tubaeionit nen presion, godines te Hec Skorovati

Ndryshime ne regjimin e ujrave.

Zhurma, pluhuri dhe gazrat djegese te motoreve te mjeteve te punes. zhvendosje e nje sasive te madhe zhavorri dhe dheu te cilet parashikohen te shfrytezohen.

Dentimi i bimesise pyjore

➤ **Ndikimi i Projektit Gjate Fazes se Shfrytezimit**

Ndikimet gjate fazes se shfrytezimit klasifikohen ne:

- zhurma e turbinave dhe gjeneratoreve gjate punes se hidroentraleve
- probleme te erozioni.

Keto mendohet te zvogelohen me perfundimin e fazes se ndertimit me mbjellen e fidaneve dhe ruajtjen e brigjeve te perroit mbi kuotat +626 m ne degzimet e tij prane zones se projektit. Disa elemente te eilesise se jetes dhe mjedisit qe preken nga ndikimet e projektit paraqiten ne menyre me te detajuar me poshte. Punimet qe do te realizohen kryesisht gjate periudhes se zbatimit te projektit, vleresohet se do te shkaktojne ndikime ne mjedisin rrotull te eilat jane te domosdoshme te vleresohen ne kuadrin mbrojtjes se mjedisit.

Ndikimi ne Toke

Zona shtrihet ne pjesën juglindore te Shqipërisë dhe është qendra e banuar më e madhe e pellgut me të njëjtin emër. Pellgu i Korçës ka një lartësi mesatare prej 850m mbi nivelin e detit, me gjërësi 16 km nga perëndimi në lindje dhe me gjatësi 35 km nga jugu në veri, dhe zë një sipërfaqe prej 300km². Karakteristikat kryesore te ketyre nenzonave klimatike te rajonit te Ersekës/Kolonjes, jane dimera relativisht te forte dhe te laget si dhe vera te nxehta dhe pothuajse te thata. Korça ka një pozite te favorshme gjeografike pasi ndodhet ne rrugët tregëtare që lidhin Shqipërinë me Maqedoninë (47km) dhe Greqinë (35km). .Relievi kryesisht eshte kodrino-malor.Pozicioni gjeografik i perroit te Vallamarred dhe Qinamit ndikon ne kushtet klumatike te kesaj zone. Kjo zone karakterizohet me kilme pothuajse te ashper, me dimer te frohte dhe vere te fresket. Ne afërsi te zonës së projektit ka pasur aktivitete bujqësore. Rreziku i mundshëm vjen nga mbetjet e aktiviteteve bujqësore dhe industriale dhe depozitimi i paligjshëm i mbetjeve të ngurta urbane. Prania e mbetjeve urbane dhe industriale në kanale dhe në rrugët ujore përbën një rrezik potencial për ndotjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore. (kanale kullimi dhe kanale vadites). Vepra e marries do te vendoset ne kuoten +1385 m mnd, me prurje

Ilogaritwse $Q_{llog}=0.44 \text{ m}^3/\text{s}$ ku do te mbledh ujerat e perllgut te perroit te Qianmit, ne kuotat e siperme, ku merr emrin perroi I Vallamares, mbi kete kuote qe eshte pjese e siperme e pellgut te pergjithsem te HEC-it. Baseni i presionit eshte i pozicionuar mbas dekantuesit qe vijne pas vepres se marrjes te HEC-it, duke lejuar plotesimin e kriterëve te nevojshme te kalimit te ujit nga derivacioni ne tubacionin e turbines qe i takon sistemit nen presion. Baseni i presionit eshte i vendosur ne kuoten +1394. Godina e centralit vendoset mbi nje terracim te pershtatshem ne kuoten + 985 m mnd,mbi bashkimin e perroit te Qinamit me ate te Selenices dhe poshte fshatit Qinami.

Toka eshte element qe peson ndryshime gjate zbatimit te projektit sepse:

- Do te germohet materiali por dote rikthehet ne fazen e rehabilitimit te terrenit,
- Do te kryhen punime betoni (M 150, M200 dhe M250).
- Per HEC SKOROVATI do te ndertohen veprat e manjes se ujit, dekantuesit, tubacioni i renies
- se turbinave dhe ai i shkarkimit, baseni i presionit dhe Godina e Hecit. Te gjitha keto
- shoqerohen me nje vol um te konsiderueshem punimesh.
- Do te ndertohet godina e agregateve hidroturbogjeneratore + puset e shuarjes se energjise.
- Do te ndertohen rruge objekti per ne godinen e centralit dhe per ne nenobjektet
- komponente te ketij Heci.
- Do te shtrohet zhavorr dhe do te behen punime te ndryshme si mur guri, betonime, dhe
- risistemime per riformulimin e peisazhit duke e kthyer ate ne gjendjen e meparshme
- vizuale etj.
- Ndikimi i punimeve per ndertimin e veprave dhe permasat e nderhyrjeve do te jene
- te ndjeshme, megjithate keto Volume germimi dote sistemohen ne mjediset e
- percaktuara mete aferta per tu mbushur dhe mbjelle me peme kryesisht te zones.

Mbetjet e ngurta

Gjate aktivitetit per realizimin e projektit do te kete krijim pirgjesht te materialit te ngurte te germuar por jo te demshme. Guret qe do te dalin nga germimet per linjat e nenobjekteve ne te gjithë gjatesine e tyre do te riciklohen per ndertimin e mureve dhe gabioneve ne pjese te ndryshme te nenobjekteve dhe te sistemit te materialit te germuar ne sheshdepozitim.

➤ Vend-depozitimi

Ndertimi i Hec Skorovati gjeneron nje volum materialiesh te germuara per t'u depozituar ne masen 575m³, te eilat do te sistemohen ne sheshin e perezaktuar dhe paraqitur ne harten bashkelidhur. Kjo mase dherash te germuar do te ndahet sipas tipeve ku ne menyre te vecante do trajtohet shtresa vegjetative e tokes (top soil). Materiali do te sistemohet dhe do te ngjeshet duke harmonizuar relievin e shpatit dhe terrenit te destinuar per vend - depozitim. Faza perfundimtare ka te beje me mbulimin e materialit me shtrese dheu te afte per t'u mbjellur dhe vegjetuar. Kjo siperfaqe dote mbillet me shkurre dhe bimesi vendase ne menyre qe fenomeni erodues nga shirat dhe ujerat te parandalohet, po ashtu bimesia qe duhet te mbillet duhet te jete autoktone per te mos thyer pejsazhin karakteristik te zones.

Te dhenat e sheshit te depozitimit

Siperfaqja e pergjithshme e Vend-depozitimeve:	1200 m ² •
Kapaciteti Ditor i Depozitimit:	5-20m ³ /<lite.
Volumi i pergjithshem i depozituar:	575 m ³ .

➤ VLERESIMI TEKNIK I PLANIFIKIMIT TE SHESH-DEPOZITIMIT

Planifikimi i ketij Shesh depozitimi eshte bere ne pershtatshmeri me terrenin duke e projektuar ate ne sinkron me relievin dhe shfrytezuar hapesirat boshe te tij, ne hapesira jo te

pyllezuara duke mos patur ndikim ne mjedisin perreth. Gjithashtu jane marre parasysh edhe formacionet e materialieve qe dote germohen dhe qe do te depozitohen ne projektimin e ketyre shesh depozitimi, ne menyre qe te mos shfaqin probleme ne stabilitetin e tyre ne vetvete, duke evituar ndonje rreshqitje te dherave te ketyre shesh depozitimi. Materialii qe do te depozitohet eshte kryesisht materiali me perberje shkembore, aluvione te cimentuara, si dhe materialiet me perberje dherash te cilat do te depozitohen me vete dhe do te perdoren si mbulesa e ketyre Shesh depozitimi ne menyre qe me kalimin e kohes vegjetacioni ne keto zona mund te zhvillohet. Gjithashtu i gjith materialii qe do te depozitohet do ngjishet, dhe neqoftese eshte e nevojshme dote krijohen te gjitha kanalet drenazhuese perreth Shesh-depozitimit ne menyre qe ujerat siperfaqesore te mos pengohen nga njedhja e tyre. Projektimi i ketij shesh-depozitimi eshte bere ne menyre te tille ku jane evituar te gjitha konfliktet me objektet qe ndodhen ne kete zone, duke iu shmangur edhe zonave te banuara ne menyre qe te eliminohen edhe rrisqet mete vogla nga prania e ketyre shesh- depozitimi. Si e kemi pennendur me lart siguria ne stabilitet e ketyre shesh depozitimi eshte studiuar duke pasur parasysh formacionin gjeologjik te materialieve, ku mbi bazen e ketyre parametrave jane pershtatur edhe pjerresite e skarpatave te ketij shesh- depozitimi te cilat variojne nga 1- 0.8 m

PROJEKTI HIDROCENTRALI "SKOROVAT"

---

trashesi depozitimi. Gjithashtu per te ruajtur keto depozitim nga erozioni apo shkarjet do te behet nje ngjeshje e mire e tij per te shmangur fundosje te ketyre shtresave te tokes. Per te zvogeluar efektin e shpelarjeve te ketyre siperfaqeve nga rreshjet e shiut pjerresite e nevojshme me kanalet e hapura do te formohen ne siperfaqet e ketyre shesh-depozitimi. Megjithese nuk paraqitet e nevojshme, por neqoftese do te jete e tille ne fund skarpatat e ketyre vend-depozitimi mund te ndertohen mure mbajtese (Gabion) lokale me ane te:

- Materialit shkembor (Gure te Medhenj) ne menyre qe te evitohen rreshqitjet.
- Punimet e ndertimit ne shesh-depozitim.
- Punimet per ndertimin e shesh-depozitimit konsistojne ne punime hapje dhe sistemimi te sheshit per qellimin qe do te kryejne

Punimet e tokes do te konsistojne

- Heqjen e kores se tokes
- Ndertimi i kanaleve per mbledhjen e ujrave te shiut
- Rrethimi i siperfaqes se shesh-depozitimit me mur teli
- Proeesi i transportit te Materialieve dhe sistemimi i tyre.
- Gjenerimi i Materialieve te germuara
- Ngarkimi e transportimi per ne shesh depozitim
- Shkarkimi ne shesh-depozitim dhe sistemimi i Materialieve sipas kategorive

➤ **Sistemimi i Materialieve ne shesh-depozitim**

Shkarkimi i Materialieve ne shesh-depozitim do te kryhet sipas nje radhe te eaktuar qe do te

thote:

- Materialiet do te shkarkohen me shtresa.
- Shesh depozitimi eshte planifikuar te mos ngjeshet, pasi nga vete proeesi i mbushjes se tij; mbushje "me shtresa" perftohet ngjeshja natyrore dhe mekanike te lehte.
- Sipas profileve anesore ne projektin per vend depozitiminjane te planifikuara me shtresa, trashesia e te eilave eshte mesatarisht 0.5m.

➤ **Mbyllja e Shesh-depozitimit**

Me mbyllje te shesh-depozitimit dote arrihet ne dy rrethana:

- Kur eshte arritur kapaciteti maksimal i depozitimit Kur nuk gjenerohen Materiale nga proeeset e ndertimit te strukturave te Hec Skorovati dhe ne kete pike fillon

marrja e Materialit nga shesh- depozitimi per te mbuluar terrenet e prekura ne masen e nevojshme.

- Rasti i dyte eshte marre ne konsiderate te ndodhe keshtu qe mbyllja e sheshdepozitimit do te kryhet kur eshte arritur hapja e nenobjekteve te nevojshme te

Hec Skorovati dhe finalizimi i nenobjekteve funksionale te Hec-it. Me pas fillon manja e Materialit nga shesh - depozitimi per te mbuluar terrenet e prekura ne masen e nevojshme.

Masat per rigjenerimin e siperfaqes se prekur nga realizimi i punimeve:

- Sistemimin e Materialit te mbuleses dhe te sterileve qe dalin gjate ndertim
  - Sistemimi i skarpateve para dhe pas ndertimit,
  - Depozitimi i dheut (kores se tokes)
  - Punimet e Germimit te shtratit te dheut
  - Mbjelljen e siperfaqeve te reja me fidane (bime autoktone).
  - Mirembajtja e siperfaqeve te mbjella.
- **Sistemimi i Materiali te mbuleses dhe sterileve**

Si pasoje e aktivitetit ndertimor qe do zhvillohet per ndertimin e Hec Skorovati paraqitet e nevojshme sistemimi i materialit te germuar dhe gjeneruar, i cili me pas do te perdoret per sistemimin e terreneve te prekura nga germimet. Subjekti do te sistemoje shkembinjte me permasa te ndryshme ne Shesh-depozitimin te Materialeve. Nje pjere e ketyre Materialeve mund dhe duhet te perdoren ne shtratin perrenjve intersektues me qellim shtratimin strukturor te lumit cka do te permiresonte cilesine e ujit duke frenuar mbarjen e sedimenteve ne drejtim te lumenjve dhe detit. Po ashtu me keto gure dote krijohen strukturat mbrojtese dhe muret gabion cka ulin ne mase levizjen e madhe te Materialeve nga vendi ku nxirren. Ky Materiali do te depozitohet i ndare ne dy grupe. Ku grupi i pare dote jete materialiet jo te afta per mbjellje dhe grupi i dyte do te jete materialii i kores se tokes (top soil), i cili ka aftesi te perdoret per fazen e rehabilitimit me ane te mbjelljes se vegetacionit. Nje pjese e materialeve te ngurta (gure te madhesive te ndryshme) merret e dote depozitohet ne ane te shtratit te vepres per te realizuar kijimin e shtresave vegetale e mbjedhjen e pemeve per mbrojtjen nga erozioni i metejshe.

➤ **Sistemimi i skarpateve para e pas ndertimit**

Subjekti ka per detyre e do te realizoje sistemimin e mirembajtjen e skarpateve te shkalleve

ku aktualisht ai eshte i shkaktuar nga ndertimi. Ato do te mbahen nen vezhgim gjate gjithë kohes se shfrytezimit e me pas saj deri ne riaftesimin e terrenit. Skarpatet do te mbushen me

Materiali steril, dote perforcohen me trungje e dote hidhen dhera te mbuleses mbi to. Mbase

te jete lidhur toka dote filloje mbjedhja e pemeve.

➤ **Depozitimi I dheut**

Dheu I grumbulluar gjate hapjes se shesheve te ndertimit do te sistemohet ne ato pjese te sheshit qe nuk krijojne probleme gjate ndertimit te nen-veprave te Hec- Skorovati Ne rastin konkret konkret shtresa e kores se tokes do te zhvishet ne te gjithë gjatesine e tij ku projekti do te

zhvillohjet. Kjo mase dheu (korja e tokes) do te ruhet per riperdorim ne rehabilitimin e terreneve dhe permiresim te ndikimit visual.

Kjo me qellim qe shpatet e formuara nga germimet te risistemohen, gje e cila ndihmon edhe

sifonin ne jetegjatesine e tij, ne temperaturen e ujit ne linjen e tubacionit te peresionit. Keto

siperfaqe te cilat do te risistemohen, do te mbillen me bimesi vendase, te cilat rrisin qendrushmerine e shpateve, cka ne perfundim te tij nuk do te kete ndikim ne anen vizuale te mjedisit.

➤ **Punimet e Sistemimit te shtratit te dheut.**

Para se te realizohet procesi i mbjelljes se terrenit te krijuar me bimesi vendase duhet qe dheu

i hedhur te Shkrihohet ne menyre qe te ofroje kushte te pershtatshme per mbjelljen e fidaneve. Fidanet duhet te mbillen ne prezence te specialistit pyjor dhe atij te Agjencise Rajonale Mjedisore (ARM) ne menyre qe te respektohen distancat dhe varietetet e fidaneve

qe do mbillen.

➤ **MBJELLJA E SIPERFAQEVE TE REJA ME FIDANE**

Duke gene se si pasoje e shfrytezimit do te krijohen gropa, kanale projekti parashikon qe te

rehabilitohen dhe te mbulohen me vegetacion ne keto siperfaqe te lira. Prosesi per

sistemimin e terreneve te prekura nga investimit dhe riaftesimin e territorit me gjelberim,
nepermjet mbjelljes se pemeve apo barit do te filloje gjate dhe mbas fillimit te shfrytezimit,
duke bere mbjellje fidanesh te here pas hershme.

Ky proces do te behet mbas nje periudhe e cila rezulton me krijimin e kushteve te pershtateshme per mbjelljen e fidaneve. Kjo periudhe perkon me periudhen e vjeshtes mbasi
te kete perfunduar levizja e dherave nga germimet, mbyllja e fazes ndertimore per objektin
dhe risistemimi i dherave perfundimtare duke krijuar mundesine e faqes se stabilizimit te
dherave dhe mbjelljen e fidaneve perpara periudhes se shirave te pare.

➤ **Mirembajtja e siperfaqeve te mbjella**

Ajo do te realizohet nga subjekti. Mund te ngrihen prita per te perforcuar mbrojtjen e pyjeve
nga erozioni ne zonat rreth sheshit te nenobjekteve. Gjithashtu do te kujdeset per mbareshtimin e pemeve qe do te mbillen nga shoqeria. Per kullimin e ujerave do te grumbullohen ne sheshin e depozitimit te sterileve ku do te hapen kanale per drenimin e ujerave jashte sheshit te depozitimit.

➤ **Ndikimi ne Atmosfere**

Gjate fazave te ndertimit te Hec Skorovati dhe germimeve mund te kete emetim pluhurash dhe ky ndikim negativ ne eilesine e ajrit dote jete i perkohshem. Gazet e demshme te cliruara nga djegia e karburantit te automjeteve dhe pluhurat mund te krijohen gjate fazes se ndertimit te Hec Skorovati por gjithnje pa i kaluar limitet e lejuara, nderkohe qe gjate shfrytezimit te Hec Skorovati nuk do te kete emetime gazesh te demshme dhe theksojme se keto burime gjeneruese te energjise elektrike jane te pastra eka ndihmojne ne rieiklimin e gazrave me efekt sere. Por mund te kreditojne kredite te Karbonit.

➤ **Nidikimi në ujëra (ujërat sipërfaqësorë dhe nëntokësorë)**

Realizimi i projektit per ndertimin e Hec Skorovati do te ndikoje ne regjimin e ujerave te Lumit Osum, me sakte te perroit te Vallamares. Ujerat e shirave qe bien, duke u bashkuar dhe me ujerat siperfaqesore te degeve perberese te tjere me te vegjel, ushqejne njedhjen

ne segmentin e perrenjve, qe ndikohen nga ndertimi i Hec Skorovati. Ujerat sipërfaqesore do te pesojne ndryshime sepse:

- Do te kete shmangie te perhereshme te nje sasie te ujit te perrenjve per Skorovati bejne qe sasia e munguar e ujit ne aksin e lumit aktual te mungoje dukshem gjate fazes se operimit te Hec Skorovati por mund te theksojme se nga aksi ku vepra e manjes do te ndertohet deri tek godinat e centralit zhvillohen dege ujore ushqyese te perrenjve te cilat ruajne ekuilibrat ekologjike te perrenjve.
- Projekti nuk dote ndikoje negativisht ne ujerat sipërfaqesore qe mund te perdoreshin nga komuniteti per ujitje.
- Nuk do te kete ndikim domethenes ne ujerat nentokesore sepse nuk dote krijohen basene te medhenj ujore per rregullimin e regjimit te prurjeve.
- Perrenjte nuk do te thahet dhe nuk do te krijohen probleme me shtratin e tyre te vjeter, sepse do te perdoret vetem nje pjese e sasise se prurjeve te tij.
- Nuk do te krijohen rreziqe te mundeshme nga projekti per permbytje per popullsine e zones sepse pervec prodhimit te energjise se paster elektrike dote disiplinoje edhe ujerat ne kete segment.

Në zonën e projektit nuk ka përdorues të tjerë të ujit. Në lagjet e fshatit Mollas, ka disa sipërfaqe tokash bujqësore sporadike që ujiten me ujërat e përrenjve nëpërmjet kanaleve ujitës. Këto sipërfaqe nuk shtrihen në zonën, ku do të ndërtohet HEC-i. Si rezultat, në zonën ku do të ndërtohet Hec Skorovati është e nevojshme të lihet ujë për nevojat e bujqësisë. Për këtë arsye është parashikuar që një pjesë e sipërfaqes të lihet e lirë.

➤ **Ndikimi në balancën e ekosistemit. Prurjet ekologjike**

Ne pjesen e poshtme te zones te ndikuar nga ndertimi i Hec Skorovati ka disa perrenj dhe burime

e tjere me te vegjel qe e furnizojne ate dhe kane vlere jetike per shume gjallesa ujore si amfibe, krinba, birne ujore, etj, te cilet bejne pjese ne zinxhirin ushqimor te rnjedisit uxor dhe tokesor.

Do te kete ndryshim te parametrave ekologjike si pasoje e marrjes se nje sasie te ujit per t'u shfrytezuar nga vepra. Ndikimi do te jete me domethenes ne pjesen e Perroit ku do te ndertohen vepra e marrjes se Hec-it, ndersa ne pjeset e poshtme te tij, parametrat do te kalojne ne gjendje me te ekuili bruar natyrore sepse perrenjte ushqehen nga disa burirne dhe kontribute te tjera ujore te eilat rminimizojne ndikimin. Bilanci biotik do te kete ndryshime te vogla ne segmentin e permit ku do ndertohet vepra e marrjes se HeC-it, por ne rrjedhen e poshtme qe eshte edhe pjesa me dinamike llojore dhe numerike rivendoset gjendja normale si pasoje e shtirnit te ujit nga afluentet e ketyre

perrenjve. **Duke qene se shfrytezimi i ujerave nga vepra hidroenergjitike ne periudha kritike do te jete i kufizuar, kjo hen te mundur ruajtjen e ekuilibrit ekologjik te basenit uJOR.**

Mbeshtetur ne kete studim dhe ne kerkesat e ligjit nr.111/2012, date 15/12/2012 «Per menaxhimin e integruar te burimeve uJore »,

Neni 4, pika 41:

"Prurje me qendrueshmeri 355 dite (Q355)" eshte prurja bazuar ne prurjen e mesatareve ditore te studimit hidrologjik, e cila nuk tejkalohet me shume se 355 dite ne nje vit. Kjo nenkupton se mesatarisht prurja natyrale eshte me e vogel se vlera e Q355 vetern per 10 dite te vitit". eshte peraktuar prurja ekologjike per Veprat e Marrjes e Hec. Skorovati qe i korrespondon prurjes Q355 dite, qe sic; e percakton Ligji nr 111/2012, date 15/12/2012.

-Prurja ekologjike Q₃₅₆ per secilen veper marrje si me poshte:

Q_{llog} = 0.35 m³/sek

Q_{eko} = 0.025 m³/sek

Q_{vad} = 0.03m³/sek.

➤ **Ndikimi në Florë**

Zona ku do te ndertohet Hec. Skorovati ka nje ekosistem te pasur dhe te formuar ne aspektin biotik. Zbatimi i projektit dhe zhvillimi i tij nuk ndikojne negativisht ne menyre sinjifikative ne humbjen dhe demtimin e habitateve si dhe te specieve bimore ne zonat ku ai ushtron aktivitetin e tij. Do te kryhen punime ne zona me bimesi te paket ne forme shkurresh, ahishtash dhe ambjentet ku do te behen ndertimet e Hec Skorovati do te pasurohen me rigjelberim vendas. Por edhe godina e Hec Skorovati do harmonizohet me ndertimet karakteristike te zones duke mos thyer pamjen vizive te peisazhit ku dote ndertohet Hec-i. Nga projekti do te priten nje sasi e vogel shkurresh dhe vegjetacioni ahu natyror gjate ndertimit te nenobjekteve, traseve te tubacioneve te renies se turbinave te Hee-it, dhe te godines se Hee-it, etj. Keto jane kosto te pranueshme per projekte te tilla qe kane si qellim prodhimin e paster te energjise elektrike me perfitim per ekonomine kombetare dhe sidomos te popullsise se rajonit ku do te ndertohet HeC - i. Kompania investuese krahas zbatimit te projektit inxhinierik do te hartoje nje plan rehabilitimi te zones se projektit, vecanerisht aty ku toka i eshte nenshtruar punimeve te germimit. te projektit inxhinierik do të hartojë një plan rehabilitimi të zonës se projektimit vecanerishtaty ku toka i është nënshtruar punimeve të gërmimit.

➤ **Ndikimi në Faunë**

Fauna e zones perbehet nga lloje natyrore dhe te kultivuara. Demtimi me i madh i faunes, ka ndodhur gjate degradimit te pyjeve ne vitet e tranzicionit. Zbatimi i projektit dhe zhvillimi i tij nuk ndikojne negativisht ne humbjen dhe demtimin e habitateve si dhe te specieve shtazore ne zonat ku ai ushtron aktivitetin e tij, por do te perniresoje treguesit mjedisore ne drejtim te ruajtjes se specieve ujore nga vepra hidroteknike. Mund te kete ndikim ne faune (e perbere nga zvarranike, urithe, amfibe, shpende dhe insekte) gjate fazes se ndertimit te vepres se Hec Skorovati per shkak te trembjes se tyre apo prishjes rastesore te foleve gjate tjetersimit te siperfaqes, por kjo nuk do te ndodhe gjate shfrytezimit te tij. Per shkak te projektit, nuk do lejohet zvogelim te habitatit te specieve ujore sepse perrenjte perbejne nje ekosistem me vlere jetike per shume specie ujore (si amfibe, krimba, bime ujore, etj) te cilet jane pjese e rendesishme e zinxhirit ushqimor ne ambientin

➤ **Ndikimi në erosion**

Degradimi fizik dhe erozioni i tokës mund të jenë problem për shkak të terrenit. Sic është e shpjeguar edhe në studimin gjeologjik toka ku do të ndërtohet vepra është e qëndrueshme dhe janë bërë llogaritjet e nevojshme që objektet dhe terreni ku do ato do të ndërtohen të jenë po ashtu të qëndrueshme.

Në zonën që analizohet, projekti i propozuar do të ketë një impact pozitiv. Ndërhyrjet për ndërtimin e veprave do sistemojnë terrenin për shmagjet e erozionit, (sepse do të jetë edhe në favor të projektit). Nuk do të ketë erosion të tokës dhe do të bëhet disiplinimi i ujërave të përroit dhe lumit që në periudhë rreshesh massive bëhen të rrembyeshëm. Materialet e gërmimeve do të dërgohen në brigjet e përrenjve duke shërbyer edhe si pengesë për erozionin e brigjeve të tij. Edhe nga shkarkimi i ujërave pas daljes nga turbine nuk do të ketë problem erozioni, sepse ato do të derdhen në lum nepërmjet një kanali të shkurtër.

➤ **Ndikimi në mjedisin human**

Realizimi i projektit për ndërtimin e Hec Skorovati nuk do të ketë ndikime në lëvizjen apo zhevndosjen e popullsisë së zonës. Nga raporti i veprës si planvendosje me komunitetin bën që vepra të mos influencojë negativisht në demografinë komunitare. Studimi dhe realizimi i tij ka si objekt kryesor prodhimin e energjisë elektrike, e cila do të ndikojë pozitivisht në përmirësimin e kushteve të jetesës së komunitetit të zonës, duke

ju krijuar mundësi punësimi, i cili mund të jetë sezonal (gjatë ndërtimit) ose i përhershëm (gjatë shfrytëzimit).

Vepra do të ndikojë në furnizimin me energji elektrike duke hyrë në sistemin energjistik kombëtar nëpërmjet nënstacionit më të afërt (nënstacioni i Mjekes) ose duke shërbyer si një garanci energjitike rezervë për zonën.

➤ **Ndikimi në qarkullim dhe infrastrukturë**

Projekti nuk do të ketë ndikim negative në infrastrukturën rrugore të zonës ku do të ngrihet të funksionojë Hec-i. Ndikim do të ketë vetëm gjatë fazës së ndërtimit për shkak të rritjes së fluksit të makinave. Gjatë fazës së shfrytëzimit qarkullimi i automjeteve do të jetë i kufizuar dhe nuk do të përbëjë rrezik domethënës për aksidente. Korridoret e hyrjedaljeve në vepër dhe rrugët komunikuese të objekteve bëhen në vende të përshtatshme e pa prishur breza pyjor të breg përroit.

Rrugët që do të happen nga kompania (rrugët e reja për në objektet e HEC-it dhe ato ekzistuese do të mirëmbahen në nevojë të veprës dhe të komunitetit të zonës)

➤ **Ndikimi në piesazh dhe një trashëgiminë kulturore estetike**

Peizashi nuk do të demtohet nga ndërtimi i veprave se ato do të ndërtohen në harmoni me mjedisin ekzistues. Aktiviteti, për vetë natyrën e punës dhe të nderhyrjes në mjedis nuk paraqet ndonjë ndikim të madh negativ direkt apo indirekt. Zbatimi i projektit për ndërtimin e Hec-it do të ndikojë në peizazhin ku ai do të kryejë aktivitetin e tij. Kjo do të konsistojë në atë që projekti shoqërohet me përmirësimin e infrastrukturës rrugore ekzistuese dhe ruajtjen e brigjeve të lumit nga erozioni.

➤ **Ndikimi nga projektet të tjera që shoqërojnë projektin**

Infrastruktura e projektuar dhe ajo ekzistuese për ndërtimin e HEC-it dhe linja e energjisë elektrike për lidhjen me nënstacionin janë projektuar në përputhje me kushtet klimatike dhe mjedisore të zonës.

- Të gjitha ndërtesat apo strukturat e vendosura në lartësi duhet të pajisen me rrufepritësa statike në mënyrë që të presin rrufetë e rëna në kohë shtrëngatash.
- Mbrojtja mekanike në vartësi nga instalimet apo aplikimet e pajisjeve elektrike, mbrojtja sipas klasave bëhet sipas standartit IEC 60529.

Në tabelat e mëposhtme jepen vlerësimet dhe identifikimet e impakteve positive dhe negative në formë tabelare, duke ju referuar kërkesave të Udhëzimit Nr.6, datë 27.12.2006 "Për miratimin e metodologjisë së vlerësimit paraprak të ndikimit në mjedis të një veprimatit".

➤ **Ndikimi në rregjimin e zhurmave dhe vibrimeve**

Zona e ndertimit te Hec. Skorovati eshte nje zone malore me lartesi te konsiderueshme. Vepra e marries do te vendoset ne kuoten +1385 m mnd, me prurje llogaritwse $Q_{llog}=0.44 \text{ m}^3/\text{s}$ ku do te mbledh ujerat e perllgut te perroit te Qianmit, ne kuotat e sipërme, ku merr emrin perroi I Vallamares, mbi kete kuote qe eshte pjese e sipërme e pellgut te pergjithsem te HEC-it. Baseni i presionit eshte i pozicionuar mbas dekantuesit qe vijne pas vepres se marrjes te HEC-it, duke lejuar plotesimin e kritereve te nevojshme te kalimit te ujit nga derivacioni ne tubacionin e turbines qe i takon sistemit nen presion. Baseni i presionit eshte i vendosur ne kuoten +1394. Godina e centralit vendoset mbi nje terracim te pershtatshem ne kuoten + 985 m mnd,mbi bashkimin e perroit te Qinamit me ate te Selenices dhe poshte fshatit Qinami. Ne ndertesën e centralit do te vendoset nje agregat turbine gjenerator turbine te tipit Pelton. Keshtu qe me keto te dhena: $Q_{llog}=0.35 \text{ m}^3/\text{sek}$ dhe $H_{net}=396 \text{ m}$.

➤ **Menaxhimi i mbetjeve të ngurta**

Gjatë aktivitetit për realizimin e projektit do të ketë krijim pirgësh të materialit të ngurtë të gjermuar, por jo të dëmshme. Grurët që do të dalin nga gjermimet pë të linjat e tubacionit me presion në të gjithë gjatësinë e tij do të riciklohen për ndërtimin e mureve dhe gabioneve në pjesë të ndryshme të nënobjekteve dhe të sistemit të materialit të gjermuar në shesh-depozitim.

Në bazë të Ligjit Nr.10 463, datë 22.09.2011, "Për menaxhimin e integruar të mbetjeve" su dhe të ligjit 32/2013, datë 14.02.2013 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin Nr.10 463, datë 22.9.2011 " Për menaxhimin e integruar të mbetjeve " të gjitha volume e gjermimeve që do të përfitohen nga zhvillimi i projektit të HEC Skorovati do të trajtohen në vend-depozitim e përcaktuar për depozitim në bashkëpunim me autoritetin vendor përkatës dhe spacialistët e ARM-së.

➤ **Ndikimet e emetimeve kimike ne toke dhe rrethimet**

Realizimi i projektit nuk ka ndikime negative afatgjata ne aspektin e ndikimeve kimike dhe depozitimeve ne token dhe rrethinat ku dote zhvillohet projekti. Gjate fazes se ndertimit

te Hee -it mund te kete derdhje aksidentale te karburanteve te automjeteve apo sol enteve megjithate firma zbatuese merr persiper shmangien e tyre ne vend.

➤ **Ndikimi ne perdorimin e tokes dhe burimeve**

Realizimi i projektit nuk ka ndikime negative ne eilesine e tokave bujqesore te zonave ku do zhvillohet projekti si dhe ne "sterilizimin" e burimeve minerale dhe ne alternativat e tjera te perdorimit te tokes ne aspektin e zhvillimit bujqesor. Siperfaqja e shpronesimeve eshte parashikuar ne kete faze te studimit.

➤ **Ndikimi ne sistemin e ujitjes dhe kullimit**

Ne zonen e projektit ka perdorues te tjere te ujit. Ne zonen ku dote ndertohet Hec Skorovati ne pjesen e siperme te fshatit Kreshova ka siperfaqe tokash bujqesore. Sasia e ujit prej 39 liter/sek do te merret nga nevojat e fshatrave te pellgut per bujqesi dhe hidrocentrali do te punoje ne kohen kur kjo sasi uji nhuk dote shfrytezohet nga buqesia

➤ **Ndikimi ne turizem**

Ndertimi i Hec-it shoqerohet me permiresimin e infrastruktures rrugore ne afersi te Hec-it,

e eila e kombinuar me bukurite madheshtore te rajonit, gjithmone do te jete atraktiv per turistet vendas dhe te huaj.

➤ **Ndikimi ne ekonomi**

Ne afersi te fshatit Kreshove i cili ndodhet ne afersi me perroin e Vallamares, ne pjesen e siperme, anash tij e per njedhoje te veprave energjitike qe do ndertohen, fshataret pergjithesisht jetojne me bujqesi, blegtori. Projekti do te krijoje mundesine e punesimit te banoreve te zones, jo vetem te fshatit Kreshove, por edhe te fshatit Mollas, Selenice dhe Qinam, duke ndikuar direkt ne rritjen ekonomike te tyre dhe indirekt ne rritjen e ekonomise se Bashkise Kolonje. Me prodhimin e energjise elektrike nga ky projekt, gjithashtu, do te kete zhvillim edhe industria e lehte dhe ushqimore zonale dhe do te zgjerohen edhe sherbimet.

➤ **Ndikimet e projekteve te tjera qe shoqerojne projektin.**

Infrastruktura e projektuar dhe ajo egzistuese per ndertimin e Hec Skorovati dhe linja e energjise elektrike per lidhjen me nenstaeionin jane projektuar ne perputhje me kushtet klimaitike dhe mjedisore te zones.

- Te gjitha ndertesat apo strukturat e vendosura ne lartesi duhet te pajisen me
- rrufepritesa statike ne menyre qe te presin rrufete e rena ne kohe shtrengatash.
- Mbrojtja mekanike ne vartesi nga instalimet dhe aplikimet e paisjeve elektrike,
- mbrojtja sipas klasave behet sipas standartit IEC 60529.
- Ne tabelat e meposhtme jepen vleresimet dhe identifikimet e impakteve negative dhe
- pozitive ne forme tabelare, duke ju referuar kerkesave te udhezimit m.6, date
- 27.12.2006 "Per miratimin e metodologjise se vleresimit paraprak te ndikimit ne mjedis
- te nje veprimtarie".

5 PERSHKRIMI PER SHKARKIMET E MUNDSHME NE MJEDIS

Prodhimi i dherave dhe mbetjeve nga veprimtaria ndertimore

Gjate operacioneve te ndertimit do te gjenerohet nje sasi e jo shume e madhe dherash dhe mase shkembore. Kjo sasi dheu klasifikohet si mbetje ndertimore nese lind nevoja te depozitohet apo zhvendoset nga zona ne nje siperfaqe tjeter. Shoqeria qe do te zbatoje projektin duhet te planifikoje qarte menyren e administrimit te dherave per te menjanuar mundesine e depozitimit te tyre pergjate brigjeve te lumit dhe perrenjeve. Nje pjese e kesaj mase dheu mund te perdoret gjate ndertimit te veprave inxhinierike dhe sistemimit te rrugeve e shesheve te sherbimit, ndersa pjesa tjeter do te depozitohet ne vende te caktuara per kete qellim ne marreveshje me organet e pushtetit vendor.

Projekti parashikon sistemimin e materialeve te germuara gjate ndertimit duke i ndare ne siperfaqe dhe volume te tilla duke respektuar kerkesat e ligjit nr. 10 463, datë 22.9. 2011 "Për menaxhimin e integruar të mbetjeve", të ndryshuar dhe akteve nenligjore qe rrjedhin prej tij si dhe ligjin 111/2012 " Per Menaxhimin e Integruar te Burimeve Ujore" ne bashkepunim me njesite e pushtetit vendor. Para fillimit te operacioneve te ndertimit zhvilluesi do te hartohet Planin e Menaxhimit Mjedisor ku do te kerkohet te miratohet eshte nga institucionet pergjegjese per mbrojtjen e mjedisit.

Do te merren masa qe keto materiale nuk do te hidhen ne afersi te grykave te lumit gje e cila ndalohet dhe me ligj.

Me poshte po japim tabelen e siperfaqeve dhe volumeve qe do te zene inertet e shperndara gjate kaskades, ku pozicioni i tyre eshte teper i favorshem si nga ana e

mjedisit te cilat jane zgjedhur te hidhen mbi tarraca te zhveshura nga bimesia dhe pa interes public.

Gjithsesi, per ndertimin e ketyre vendepozitimeve te perkoheshme do te kryhet duke respektuar te gjitha kerkesat dhe percaktimet e Vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 575, datë 24.06.2015 “Për miratimin e kërkesave për menaxhimin e mbetjeve inerte” ku percaktohet se:

Ndalohet ndërtimi i vendepozitimeve të përkohshme të mbetjeve inerte në zonat e mëposhtme:

- a. zonë të mbrojtur, arkeologjike, turistike apo në çdo zonë që mbrohet me një akt normativ;
- b. në distancë 300 metrave nga një pus furnizues me ujë dhe çdo burimi tjetër ujor;
- c. në distancë 100 metrave nga një përrua, argjinaturë lumore, liqen, lum ose kompleks ligatinor;
- d. në distancë 300 metra nga një zonë e mbrojtur në përputhje me pikën (a) më sipër.

Emetimet e zhurmave dhe gazeve te makinerive ne mjedis

Sa lidhet me emetimin e zhurmave gjate fazes ndertimore, duhet theksuar se ky ndikim eshte i perkohshem. Se pari faza e ndertimit eshte nje faze e mirepercaktuar ne kohe dhe se dyti operacionet e ndertimit do te kryhen brenda orareve te zakonshem te punes.

Bazuar edhe ne referencat nderkombetare per projekte te ngjashme vleresohet se zhurmat teknologjike nga mjetet e renda e japin efektin e tyre akumulativ deri ne nje rreze prej 150 - 200m ne varesi edhe te konfiguracionit natyror te terrenit i cili luan rolin e nje barriere natyrale etj. Per rrjedhoje pritet qe te ndikohen negativisht nga zhurmat e pajisjeve te renda si buldozere, eskavatore, kamione etj. vetem qendrat e banuara shume afer zones se projektit (150-200 m).

Sipas natyres se projektit te propozuar, mjetet me te perdorshme ne fazen e ndertimit jane kamionet dhe fadromat, vlerat e emetimit te zhurmave te te cileve jepen ne tabelen e meposhtme.

Pajisja	Vlerat
Kamion	81 – 87 Leq dB (A) ne 15 m
Fadrome	76- 78 Leq (dB(A) ne 15 m

Nderkohe Udhezimi nr.8 date 27.11.2007 "Per nivelet kufi te zhurmave ne mjedise te caktuara", percakton vlerat e lejuara te zhurmes si ne tabelen e meposhtme.

Nivelet kufi te zhurmes ne mjedise te caktuara

<i>Mjedisi</i>	Efekti kritik ne shendet	LA _{eq} (dBA)	Koha baze (ore)	LA _{max} Fast (dB)
Zona banimi				
Jashte banese	Bezdi (shqetesim) serioze gjate dites dhe mbremjes	55	16	-
	Bezdi (shqetesim) i moderuar gjate dites dhe mbremjes	50	16	-
Ne brendesi te banesave	Kuptueshmeri e bisedes dhe (bezdi) shqetesim i moderuar gjate dites dhe mbremjes	35	16	-
Ne brendesi te dhomes se fjetjes	Prishja e gjumit naten	30	8	-
Jashte dhomes se fjetjes	Prishje e gjumit, dritare e hapur (vlera nga jashte)	45	8	-
Zona me aktivitetet social-ekonomik				
Zona industriale, tregtare, qarkullimi trafiku (mjedis i jashtem dhe i brendshem)	Demt看 degjimi	70	24	110
Mjedis urban				
Mjedise publike, te jashtme apo te brendshme	Demt看 degjimi	85	1	110

Shpjegime:

LA_{eq} (dBA) = Niveli ekuivalent i matur ne shkallen A

Koha baze (ore) = Koha gjate se ciles behet matja

LA_{max} Fast (dB) = Niveli i matur ne shkallen A ne menyren Fast (e shpejte)

1 = Sa me e ulet qe te jete e mundur

2 = Presioni zanor maksimal (LA_{max}, fast) matur 100 mm larg veshit

- # 3 = Zonat e jashtme te qeta duhet te mbrohen dhe raporti i zhurmes hyrese/shtese me zhurmen e fonit natyral duhet te ruhet sa me i ulet qe te jete e mundur
- # 4 = Nen kufjet e degjimit, pershtatur me vlerat e fushes se lire

Nga krahasimi i nivelit te zhurmave qe çlirojne mjetet e punes me ato kufi te lejuara sipas Udhezimit nr.8 date 27.11.2007 "Per nivelet kufi te zhurmave ne mjedise te caktuara", verehet se nivelet e lejuara te zhurmave ne qendrat e banuara me te aferta gjate kohes se zbatimit te projektit mund te tejkalohen. Ndonese qendrat e banuara jane relativisht te distancuara nga zona ku do te kryhen punime, rekomandohet qe firma zbatuese e projektit te punoje me eficence per te menjanuar oret e te zgjatura te punes dhe punimet ne oret e para te mengjesit ose ne mbremje.

I njejt arsyetim vlen edhe per sasine e gazeve dhe pluhurave qe do te emetohen si pasoje e djegies se karburantit ne motore dhe levizja e automjeteve.

Duke mbajtur parasysh qe zona e propozuar per zhvillimin e projektit ka karakter rural dhe eshte mjaft larg stresit industrial, ndotja e ajrit si pasoje e operacioneve te ndertimit te veprave inxhinierike dhe qarkullimit te automjeteve vleresohet te mos i tejkaloje normat e cilesise se ajrit per qendrat e banuara.

Njekohesisht firma zbatuese duhet te njohe dhe zbatoje kerkesat e Rregullore Nr. 1 date 15.03.2006 "Per parandalimin e ndikimeve negative ne shendet e ne mjedis te veprimtarive ndertimore".

6 INFORMACION PER KOHEZGJATJEN E MUNDSHME TE NDIKIMEVE NEGATIVE TE IDENTIFIKUARA;

Kohëzgjatja e ndërtimit të veprës do të jetë 12 muaj nga data e marrje së lejes së ndërtimit.

Projekti që do implementohet nuk është objekt koncensionit por një objekt me pronësi private.

Sipërfaqja që do të preket do të rehabilitohet paralel me kohën dhe fazën e ndërtimit.

7 TE DHENA PER SHTRIRJEN E MUNDSHME HAPESINORE TE NDIKIMIT NEGATIV NE MJEDIS

Zbatimi i projektit per ndertimin e HEC- SKOROVAT do te kerkoje shfrytezimin e burimeve natyrore e per rrjedhoje operacionet qe do te kryhen ne fazen e ndertimit te tij do te kene ndikime ne mjedisin prites. Analiza e kryer ne kete raport ne lidhje me ndikimet e mundshme ne mjedis te projektit tregon se ato jane te kufizuara dhe pa pasoja te rendesishme dhe te pakthyeshme. Po keshtu edhe kohezgjatja e ndikimeve qe mund te konsiderohen te rendesishme eshte e limituar. Vlen te ritheksohet se projektet e prodhimit te energjise me ane te HEC-it, te cilet perdorin burime te rinovueshme, jane ne listen e rekomandimeve dhe prioriteteve te politikave mjedisore sot ne rrafshin global pasi energjia e prodhuar ne kete menyre quhet ndryshe energji e paster. Nga analiza del se bilanci i ndikimeve negative te veprimtarise dhe atyre pozitive eshte ne favor te ketyre te fundit. Ndertimi dhe venia ne shfrytezim e ketij hidrocentrali do te ndihmonte ne nje mase te konsiderueshme zgjidhjen e problemit te furnizimit me energji elektrike ne zone duke siguruar prodhimin e energjise se paster nga burime te rinovueshme.

8 REHABILITIMIT I MJEDISIT TE NDIKUAR

Ndonese ne VKM Nr. 1189, date 18.11.2009 "Per rregullat dhe proçedurat per hartimin dhe zbatimin e programit kombetar te monitorimit te mjedisit" percaktohen qarte indikatorët mjedisore qe duhet te monitorohen, ata duhet te pershtaten dhe t'i perkasin veprimtarise. Qellimi i monitorimit mjedisor per veprimtarine e HEC-SKOROVAT eshte qe te siguroje te dhena nepermjet te cilave te vleresohet nese zhvillimi i veprimtarise eshte ne perputhje me ligjet dhe standartet mjedisore qe lidhen me te, si dhe per te vleresuar performancen mjedisore te menaxhimit te saj ne kuader te permiresimit te vazhdueshem.

Monitorimi i mjedisit gjatë fazës së ndërtimit dhe operimit të projektit është një veprim kyç për të njohur performancën mjedisore të projektit, efektivitetin e masave lehtësuese dhe menaxhuese dhe masave korrektuese që do të merren nëse do të jetë e nevojshme. Plani Monitorues do të vazhdoje si pjesë e Planit të Menaxhimit Mjedisor të projektit. Bazuar në llojin e projektit dhe ndikimeve, monitorimi instrumental nuk është i nevojshëm dhe më i rëndësishëm është gjykimi viziv dhe profesional mbi informacionin e mbledhur gjatë inspektimeve. Më poshtë jepet një plan monitorimi orientues për t'u ndjekur gjatë fazave të projektit. Një plan i posaçëm më i detajuar mund të hartohet bazuar në vlerësimet e vitit të parë të monitorimit.

Parametrat për monitorim	Matja (metoda, paisja)	Shpeshtësia e monitorimit
--------------------------	------------------------------	------------------------------

Faza e ndërtimit		
<ul style="list-style-type: none"> • Sipërfaqja e pastrimit nga bimësia • Erozion në rrugë • Aksidente të faunës së egër • Vëllimi dhe lloji i mbeturinave • Menaxhimi i mbeturinave • Derdhje të mundshme nga makineritë 	Vizuale Të regjistrohesh Instrumentale në rast se nevojitet	Inspektim ditor
Faza e operimit		
<ul style="list-style-type: none"> • Vëllimi i shkarkimit të prurjes ekologjike (Q₃₅₅) • Implementimi i Q₃₅₅ • Gjendja e bimësisë në brigjet e lumit në segmentin e devijuar • Gjendja e faunës akuatike dhe asaj të lidhur ngushtësisht me ujin • Prezenca e specieve të faunës në segmentet e devijuar në brigjet e përrenjve 	Vizuale Vlerësim eksperti për habitatet	Periodik

9 MASAT E MUNDSHME PER SHMANGIEN DHE ZBUTJEN E NDIKIMEVE NEGATIVE NE MJEDIS;

Parimet e Planit të Menaxhimit të Mjedisit dhe Masave Zbutese

Per menjanimin dhe zbutjen e ndikimeve negative ne mjedis te identifikuar ne seksionin paraardhes, kompania do te hartoje dhe zbatoje me perpikmeri nje Plan te Menaxhimit te

Mjedisit dhe masave zbutese i cili ka per qellim parandalimin ose minimizimin e ndotjes dhe demtimit te mjedisit si dhe shendetin e sigurine ne pune.

Plani i Menaxhimit te Mjedisit synon respektimin e standardeve mjedisore gjate kryerjes se aktiviteteve ndertuese te 2 HEC-ve dhe me pas shfrytezimit te tij, ne menyre te sigurt dhe efektive, me qellim final mbrojtjen e mjedisit dhe shendetit. Konkretisht, ai fokusohet ne ndikimet e identifikuar ne mjedis ne fazat e ndertimit dhe te shfrytezimit te vepres, masat perkatese menjanuese ose minimizuese dhe institucionet pergjegjes.

Kompania investuese qe do te ndertoje dhe te shfrytezoje veprat hidroenergjitike merr ne konsiderate ndikimin ne mjedis dhe do te marre te gjitha masat per zbutjen e ndikimeve te mundshme negative. Ne rast ndotje aksidentale shoqeria merr persiper demet e te shkaktuar ne mjedis. Ndertimi i Hec Skorovati per prodhimin e energjise elektrike mund te demtoje mjedisin si rrjedhoje e:

-Demtimeve (ose aksidenteve) te veprave te vecanta inxhinierike per te cilat do te merren masat e duhura per rehabilitimin e tyre.

- kryerjes se punimeve restauruese ne pjesen e demtuar.
- ndonje avarie gjate procesit te punes
- Instalimi i vepres se rnarjes me kapacitet marres te ujit mete madh se ate te llogaritur dhe mbyllja e portes ekologjike.

Masat e nevojshme per zbutjen e ndikimeve

Masat kryesore te propozuara ne Planin e Menaxhimit te Mjedisit duhet te adresojne zgjidhjet me optimale per minimizimin e ndikimeve te identifikuar negative ne mjedis. Keto masa duhet te synojne:

- rehabilitimin e siperfaqeve qe do te perdoren dhe ndikohen nga veprimtaria ndertimore,
- sistemimin e mases inerte shkembore qe do te dale nga hapja e tuneleve dhe trasese per vendosjen e tubacionit. Do te konkludihet ne bashkepunim me perfaqesuesit e pushtetit vendor per vendin ku do te depozitohen keto masa shkembore, nderkohe qe nje pjese e tyre mund te perdoret edhe per ndertimin e veprave te hidrocentraleve ose per sistemime ne zonen e projektit,
- kontrollin e erozionit,
- llogaritjen e prurjeve ekologjike (rreth 12-15% e Q/min) dhe programimin e leshimit te ketij faktori pergjate rrjedhes egzistuese,

Zbatimi me korrektesi i këtyre masave do të bëhet i mundur nga përdorimi i teknikave të mëposhtme:

- përkëmbimi i saktë i sipërfaqes ku do të ndërtohet dhe kufizimi i veprimtarisë vetëm brenda saj,
- kontrolli i pluhurave nëpërmjet lagës së zonës së punës dhe mbulimit të makinerive gjatë transportit,
- kontrolli i dherave të gjeneruara dhe sistemimi i tyre nëpërmjet kompaktimit,
- hapja e kanaleve të nevojshme për drejtimin e ujërave të shiut me qëllim zvogëlimin e erozionit,
- kontrolli teknik i mjeteve të punës për të parandaluar rrjedhjet e karburantit.

Për mënjanimin dhe zbutjen e ndikimeve negative në mjedis të identifikuar në seksionin paraardhës, kompania do të zbatojë një plan masash zbutëse i cili ka për qëllim parandalimin ose minimizimin e ndotjes dhe dëmtimit të mjedisit si dhe shëndetin e sigurinë në punë. Plani i masave synon respektimin e standardeve mjedisore gjatë kryerjes së aktiviteteve ndërtuese të hidrocentralit dhe më pas shfrytëzimit të tij, në mënyrë të sigurt dhe efektive, me qëllim final mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetit. Konkretisht, ai fokusohet në ndikimet e identifikuar në mjedis në fazat e ndërtimit dhe të shfrytëzimit të veprës, masat përkatëse mënjuese ose minimizuese dhe institucionet përgjegjëse.

Plani i masave të nevojshme për zbutjen e ndikimeve

Masat kryesore të propozuara adresojnë zgjidhje të mundshme dhe të përshtatshme për minimizimin e ndikimeve negative në mjedis të identifikuar gjatë VNM. Këto masa duhet të synojnë:

- Rehabilitimin e sipërfaqeve që do të përdoren dhe ndikohen nga veprimtaria ndërtimore.
- Minimizimin e dëmtimeve të biodiversitetit (vegjetacionit dhe habitatit).
- Sistemimin e masës inerte që do të dalë nga gërmimet; përdorimin e një pjese të tyre në mbushje (në ndërtimin e komponentëve të HEC).
- Kontrollin e erozionit.
- Lëshimin e prurjeve ekologjike dhe programimin e lëshimit përgjatë rrjedhës ekzistuese.

Zbatimi me korrektësi i këtyre masave do të bëhet i mundur nga përdorimi i teknikave të mëposhtme:

- Piketimi i saktë i sipërfaqes së ndërtimit dhe kufizimi i veprimtarisë vetëm brenda saj.
- Kontrolli i dherave të gjeneruara dhe sistemimi i tyre nëpërmjet kompaktësimit.
- Sistemimin e nevojshëm për drejtimin e ujrave të shiut me qëllim zvogëlimin e erozionit.
- Kontrolli i pluhurave nëpërmjet lagjes së zonës së punës dhe mbulimit të makinerive gjatë transportit.
- Kontrolli teknik i mjeteve të punës për të parandaluar rrjedhjet e karburantit.

Plani i masave për zbutjen e ndikimeve negative dhe mbrojtjen e mjedisit

Operacioni në mjedis	Ndikimi identifikuar	Receptor i mjedisor	Masat e propozuara për zbutjen dhe kontrollin e ndikimeve
Biodiversitet			
Përgatitja e infrastrukturës së ndërtimit ku përfshihen rrugët e aksesit, dhe kantieri i ndërtimit	Heqje/dëmtim i vegjetacionit nga sipërfaqja që do të zerë rruga e aksesit	Bimësia	<ul style="list-style-type: none"> • Për të mbajtur ndikimin në kufijtë e projektuar, përpara fillimit të gërmimit dhe ndërtimit të trasesë përkatëse, duhet të kryhet punë rilevuese dhe të piketohet saktë sipërfaqet e punimeve. • Përdorimi maksimal i rrugëve ekzistuese. • Sistemimi i dherave për përdorim në rehabilitimet biologjike të nevojshme. Nëse rruga do të shërbejë edhe në fazën e funksionimit të hidrocentralit, përjashtohet mundësia e rehabilitimit të sipërfaqes që do të tjetërsohet si pasojë e ndërtimit të saj. Për të kompensuar këtë sipërfaqe, subjekti do të pyllëzojë një sipërfaqe tjetër, për madhësinë dhe llojin e bimëve të së cilës do të bashkëpunohet me Drejtorinë e Shërbimit Pyjor nëbashki. Përcaktimet për kompensim do të bëhen nga kjo e fundit sipas procedurave të legjislacionit pyjor për heqjen nga fondi pyjor të sipërfaqeve përkatëse. • Vleresime te metejshme te ndikimeve ne sistemin ekologjik mund dhe duhet te rivleresohen ne perputhje me kerkesat e procedures te VNM (per miratimin mjedisor) mbas miratimit te projektit te zbatimit kur mund te kerkohen dhe ndryshime ne pjesen teknike te projektit.

<p>Dëmtim i mundshëm i foleve të faunës së tokës (krimbat etj.).</p>		<p>Fauna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inspektimi para fillimit të operacioneve për të analizuar me kujdes sjelljet e botës së gjallë dhe për të përcaktuar momentet e ndërprerjes së aktivitetit në faza të caktuara të ciklit vjetor të zhvillimit të biodiversitetit, si p.sh. koha e riprodhimit. • Mbyllja e rrugëve të përkohshme të kantjerit në përfundim të ndërtimit të veprës për të shmangur hyrjen e panevojshme të banorëve në zona të ndjeshme ekologjike. • Vleresime të metejshme të ndikimeve në sistemin ekologjik mund dhe duhet të rivleresohen në përputhje me kërkesat e procedurës të VNM (për miratimin mjedisor) mbas miratimit të projektit të zbatimit kur mund të kerkohen dhe ndryshime në pjesën teknike të projektit.
<p>Aksidente të mundshme të zvarranikëve dhe amfibëve si pasojë e qarkullimit të makinerive.</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Gjatë operacioneve të transportit dhe ndërtimit të veprave të HEC mund të ndodhin aksidente të tilla si shtypja dhe vrasja e zvarranikëve dhe amfibëve në zonë. Për këtë do të instruktohen punëtorët dhe kontraktorët të tregojnë kujdesin e duhur dhe lëvizja e mjeteve të bëhet me shpejtësi të ulët me qëllim që terreni të shihet qartë dhe të krijohet mundësia e shmangies së përplasjes së kafshëve të egra. • Vendosja e tabelave sinjalizuese do të konsiderohet nëse gjatë inspektimit në terren rezultojnë kalime të shpeshta të zvarranikëve apo amfibëve përgjatë zonës së projektit (përgjatë rrugëve etj).
<p>Shqetësim i mundshëm dhe largim nga zona e punimeve të</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Masa më e përshtatshme për të adresuar këtë ndikim vlerësohet minimizimi i kohës së operacioneve në terren dhe largimi sa më i shpejtë i mjeteve të rënda që gjenerojnë zhurmë dhe shqetësim për faunën e egër. Ideale do të ishte sikur në stinën e pranverës (muajt mars- qershor) të kufizoheshin operacionet më

KONSULTIMI ME PUBLIKUN

	Ilojeve të faunës (reptilë dhe amfibë).		shqetësuese për faunën për t'i dhënë mundësinë e riprodhimit të saj në zonën e projektit.
Punimet përndërtimin e veprës së marrjes	Dëmtim i mundshëm i habitatit të brigjeve të lumit në vendin ku do të ndërtohet vepra e marrjes.	Bimësia	<ul style="list-style-type: none"> Inspektimi para fillimit të operacioneve për të analizuar me kujdes sjelljet e botës së gjallë dhe për të përcaktuar momentet e ndërprerjes së aktivitetit në faza të caktuara të ciklit vjetor të zhvillimit të biodiversitetit, si p.sh. koha e riprodhimit. Mbyllja e rrugëve të përkohshme të kantjerit në përfundim të ndërtimit të veprës për të shmangur hyrjen e panevojshme të banorëve në zona të ndjeshme ekologjike.
	Shqetësim i mundshëm i faunës ujore dhe llojeve që frekuentojë habitatin e brigjeve/Largim i përkohshëm nga zona.	Fauna	<ul style="list-style-type: none"> Masa më e përshtatshme për të adresuar këtë ndikim vlerësohet minimizimi i kohës së operacioneve në terren dhe largimi sa më i shpejtë i mjeteve të rënda që gjenerojnë zhurmë dhe shqetësim për faunën e egër. Ideale do të ishte sikur në stinën e pranverës (muajt mars- qershor) të kufizoheshin operacionet më shqetësuese për faunën për t'i dhënë mundësinë e riprodhimit të saj në zonën e projektit.
Ndërtim i dekantuesit, basenit të presionit,	Heqje/dëmtim i vegjetacionit nga sipërfaqja e ndërtimit	Bimësia	<ul style="list-style-type: none"> Për të mbajtur ndikimin në kufijtë e projektuar, përpara fillimit të gërmimit dhe ndërtimit të trasesë përkatëse, duhet të kryhet punë rilevuese dhe të piketohet saktë sipërfaqet e punimeve. Përdorimi maksimal i rrugëve ekzistuese.

KONSULTIMI ME PUBLIKUN

godinës së centralit			<ul style="list-style-type: none"> • Sistemimi i dherave për përdorim në rehabilitimet biologjike të nevojshme. Nëse rruga do të shërbejë edhe në fazën e funksionimit të hidrocentralit, përjashtohet mundësia e rehabilitimit të sipërfaqes që do të tjetërsohet si pasojë e ndërtimit të saj. Për të kompensuar këtë sipërfaqe, subjekti do të pyllëzojë një sipërfaqe tjetër, për madhësinë dhe llojin e bimëve të së cilës do të bashkëpunohet me Drejtorinë e Shërbimit Pyjor në bashki. Përcaktimet për kompensim do të bëhen nga kjo e fundit sipas procedurave të legjislacionit pyjor për heqjen nga fondi pyjor të sipërfaqeve përkatëse.
	Dëmtim i mundshëm i foleve të faunës së tokës (krimbat etj.).	Fauna	<ul style="list-style-type: none"> • Inspektimi para fillimit të operacioneve për të analizuar me kujdes sjelljet e botës së gjallë dhe për të përcaktuar momentet e ndërprerjes së aktivitetit në faza të caktuara të ciklit vjetor të zhvillimit të biodiversitetit, si p.sh. koha e riprodhimit. • Mbyllja e rrugëve të përkohshme të kantjerit në përfundim të ndërtimit të veprës për të shmangur hyrjen e panevojshme të banorëve në zona të ndjeshme ekologjike.
	Aksidente të mundshme të zvarranikëve dhe amfibëve si pasojë e qarkullimit të makinerive.		<ul style="list-style-type: none"> • Gjatë operacioneve të transportit dhe ndërtimit të veprave të HEC mund të ndodhin aksidente të tilla si shtypja dhe vrasja e zvarranikëve dhe amfibëve në zonë. Për këtë do të instruktohen punëtorët dhe kontraktorët të tregojnë kujdesin e duhur dhe lëvizja e mjeteve të bëhet me shpejtësi të ulët me qëllim që terreni të shihet qartë dhe të krijohet mundësia e shmangies së përplasjes së kafshëve të egra. • Vendosja e tabelave sinjalizuese do të konsiderohet nëse gjatë inspektimit në terren rezultojnë kalime të shpeshta të zvarranikëve apo amfibëve përgjatë zonës së projektit (përgjatë rrugëve etj.).

KONSULTIMI ME PUBLIKUN

	Shqetësim i mundshëm dhe largim nga zona e punimeve të llojeve të faunës (reptilë dhe amfibë).		<ul style="list-style-type: none"> Masa më e përshtatshme për të adresuar këtë ndikim vlerësohet minimizimi i kohës së operacioneve në terren dhe largimi sa më i shpejtë i mjeteve të rënda që gjenerojnë zhurmë dhe shqetësim për faunën e egër. Ideale do të ishte sikur në stinën e pranverës (muajt mars- qershor) të kufizoheshin operacionet më shqetësuese për faunën për t'i dhënë mundësinë e riprodhimit të saj në zonën e projektit.
Lidhja me sistemin elektro-energjetik (linja)	Demtim minimal i vegjetacionit në zonen e vendosjes së shtyllave	Bimësia	<ul style="list-style-type: none"> Pershpejtim i punimeve të montimit të shtyllave Sistemim i dherave dhe mbetjeve inerte Rehabilitimi i sipërfaqeve dhe traseve të transportit të shtyllave
Tokë			
Përgatitja e infrastrukturës së ndërtimit ku përfshihen rrugët e aksesit, dhe kantieri i ndërtimit. Ndërtimi i komponentëve	Ndryshim i natyralitetit të sipërfaqes së terrenit ku do të hapet rruga e aksesit.		<ul style="list-style-type: none"> Për të mbajtur ndikimin në kufijtë e projektuar, përpara fillimit të gërmimit dhe ndërtimit të trasesë përkatëse, duhet të kryhet punë rilevuese dhe të piketohet saktë sipërfaqet e punimeve. Përdorimi maksimal i rrugëve ekzistuese. Sistemimi i dherave për përdorim në rehabilitimet biologjike të nevojshme. Nëse rruga do të shërbejë edhe në fazën e funksionimit të hidrocentralit, përjashtohet mundësia e rehabilitimit të sipërfaqes që do të tjetërsohet si pasojë e ndërtimit të saj. Për të kompensuar këtë sipërfaqe, subjekti do të pyllëzojë një sipërfaqe tjetër, për madhësinë dhe llojin e bimëve të së cilës do të bashkëpunohet me Drejtorinë e Shërbimit Pyjor në bashki. Përcaktimet për kompensim do të bëhen

KONSULTIMI ME PUBLIKUN

e inxhinierikë (vepra marrje, dekantues, basen presioni, tubacion me presion dhe godina centrali)		nga kjo e fundit sipas procedurave të legjislacionit pyjor për heqjen nga fondi pyjor të sipërfaqeve përkatëse.
	Shqetësim i sipërfaqes së tokës nëpërmjet kompaktësimit.	<ul style="list-style-type: none"> Lëvizja dhe parkimi i makinerive brenda zonave të caktuara. Makineritë që do të përdoren do të sillen në kantjer vetëm në kohën e operacioneve. Shoqëria ka kantjer të saj in në afërsi të zonës së HEC kështu që vendqëndrimi i mjeteve është pranë këtij kantjeri. Planifikimi paraprak i punës dhe realizim i operacioneve në kohë sa më të shkurtër. Kontrolli dhe testimi periodik i gjendjes teknike të makinerive
	Erozion dhe dëmtim i strukturës së tokës.	<ul style="list-style-type: none"> Gërmimi duhet të kryhet vetëm në sipërfaqet e projektuara. Gërmimi duhet të realizohet në mot të thatë. Sipërfaqet e gërmuara dhe me pjerrësi toke mbi 20% duhet të mbulohet me fibra plastike në mot me reshje intensive dhe të zgjatura në kohë. Në kuotat e sipërme të zonës së gërmimeve duhet të hapen kanale për devijimin e ujërave të shiut nga sipërfaqet e gërmuara.
	Ndotje aksidentale me hidrokarbure dhe lubrifikante si pasojë e avarive të makinerive të gërmimit.	<ul style="list-style-type: none"> Mjetet e ndërtimit duhet të kontrollohen periodikisht për gjendjen teknike me qëllim që të shmangen avaritë me pasoja si rrjedhja e hidrokarbureve në tokë. Mjetet e pastrimit të tokës në rast të ndotjes me hidrokarbure duhet të jenë të pranishme në kantierin e punimeve.

KONSULTIMI ME PUBLIKUN

		<ul style="list-style-type: none"> Në rast të ndotjes aksidentale të tokës, duhet të hiqet dhe i ndotur dhe të ruhet në kontenerë të izoluar për t'u trajtuar më pas në vendin dhe mënyrën e përshtatshme.
Ujëra		
Ndërtimi i komponentëve e inxhinierikë (vepra marrje, dekantues, basen presioni, tubacion me presion dhe godina centrali)	Shtim i mundshëm i sedimenteve dhe llumrave në rrjedhat e përrenjve si pasojë e punimeve (gërmime, erozion).	<ul style="list-style-type: none"> Përsheptim i punimeve në shtratin e përroit (evitimi i zgjatjes së paarsyeshme të punimeve, planifikim dhe kapacitete). Punimet duhet të bëhen në mot të thatë. Llumi i gërmimeve duhet të evitohet nga kontakti me rrjedhën e përroit. Dherat dhe llumrat duhet të sistemohen dhe të mos lejohet të rrëshqasin në rrjedhën e përroit.
	Ndotje me hidrokarbure dhe lubrifikantë si pasojë e avarive të makinerive të gërmimit.	<ul style="list-style-type: none"> Mjetet e ndërtimit duhet të kontrollohen periodikisht për gjendjen teknike me qëllim që të shmangen avaritë me pasojë si rrjedhja e hidrokarbureve në mjedis.
Ajër		
Të gjitha operacionet	Shkarkimet standarte të gazeve, grimcave të pluhurit dhe zhurmës nga makineritë e ndërtimit.	<ul style="list-style-type: none"> Mjetet duhet të jenë çertifikuar për gjendjen teknike nga SGS Albania. Kontroll dhe mirëmbajtje në gjendje të mirë teknike të mjeteve të punës. Përdorim i lëndëve djegëse cilësore për motorët. Transporti i materialeve të ndërtimit duhet të bëhet me kamionë me karroceri të mbuluar .

		<ul style="list-style-type: none"> • Në zonat e banuara shpejtësia e automjeteve duhet të kufizohet në 30 km/orë. • Duhet të evitohet përdorimi i borive nëpër zonat e banuara.
--	--	---

Masat për të zbutur ndikimet në mjedis gjatë fazës së funksionimit të HEC-eve

Operacioni	Receptori ndikuar	Masat e rekomanduara
Prodhimi i energjisë elektrike	Habitati i brigjeve të lumit dhe fauna akuatike në segmentin prej 4 km të devijimit të ujit nga Perroi I Qinamit	<p>Ky është një nga ndikimet kryesore të hidrocentraleve për zbutjen e të cilit rekomandohet që të respektohen mënyrat rregulluese të ujit për të ruajtur habitatin dhe speciet e rrjedhës së poshtme.</p> <p>Për zbutjen e këtij ndikimi është i nevojshëm lëshimi i Q ekologjike e cila është llogaritur referuar ligjit 111/2012 “Per menaxhimin e integruar te ujerave”, neni 39, pika 2, sipas të cilit “Çdo përdorues i ujit është i detyruar që në rrjedhën natyrore të lejojë rrjedhjen minimale ekologjike, duke mos e përfshirë atë në sasinë e ujit që është i autorizuar të përdorë”.</p> <p>Kjo masë është shumë e rëndësishme sidomos gjatë muajve të thatë. Për të zbatuar këtë masë do të përgatitet një program ditor/javor/mujor duke u bazuar në të dhënat e matjeve të prurjeve ekzistuese.</p> <p>Hartimi dhe zbatimi i një plani monitorimi për sjelljen e faunës ujore në zonën e ndikuar është një masë që nevojitet për menaxhimin mjedisor të projektit.</p>

10 NDIKIMET E MUNDSHME NE MJEDISIN NDERKUFITAR (NESE PROJEKTI KA NATYRE TE TILLE).

Konventa “Per vleresimin e ndikimit ne mjedis ne kontekst nderkufitar (Konventa ESPOO)” ka per qellim vleresimin e ndikimit ne mjedis te projekteve qe zhvillohen kryesisht ne zona nderkufitare dhe qe mendohet qe mund te kene ndikim ne mjedisin e vendeve fqinje. Shqiperia eshte pale ne kete Konvente qe prej 4 Tetorit te vitit 1991. Kjo Konvente synon bashkepunimin midis shteteve per mbrojtjen e mjedisit nderkufitar nga projektet me ndikim ne mjedis nepermjet:

- Njoftimit paraprak te shtetit, mjedisi i te cilit mund te ndikohet nga nje projekt i caktuar. Njoftimi behet nga Shteti, i cili synon te zbatoje projektin ne territorin e tij, i cili e fton Shtetin qe mund te ndikohet te marre pjese ne procesin e vleresimit te ndikimit ne mjedis te projektit te propozuar, duke i dhene kohe te mjaftueshme dhe vene ne disponim raportin e vleresimit te ndikimit ne mjedis te projektit te propozuar;
- Duke e njoftuar Shtetin e ndikuar per vendimin perfundimtar per projektin dhe kushtet per mbrojtjen e mjedisit qe duhet te respektohen.

Gjthashtu nga Shqiperia jane ratifikuar edhe amendamentet e saj, vendimet II/14 dhe III/17, nepermjet Ligjit Nr. 9478, date 16.02.2006 "Per aderimin e Republikes se Shqiperise ne vendimet II/14 dhe III/17, Amendamentet e Konventes se ESPOO-s "Per vleresimin e ndikimit ne mjedis, ne kontekst nderkufitar”.

Subjekt i kesaj konvente jane te gjitha projektet e listuara ne shtojcen I te kesaj Konvente, ose me sakte ne Amendamentin e dyte te kesaj Konvente, ku jane listuar te gjitha projektet qe i nenshtrohen kerkesave te kesaj konvente.

Projekti i propozuar nuk ben pjese ne piken 11 te kesaj liste “Diga te medha dhe rezervuaret” dhe duke qene se projekti i propozuar eshte teper i vogel, dhe mbi te gjitha nuk eshte parashikuar te shfrytezohen ujrat e nje burimi uhor nderkufitar.